

דברי תורה לפרשת השבוע

פנינים יקרים • אמרי קודש - בעלזא • משה ונמשל • סיפור • היולא דצדיקא

בס"ד עש"ק פרשת תרומה

ה' אדר תשע"ג לפ"ק

ר"ת	מוצ"ק בעלזא	הרה"ג	ירושלים
6:44	6:22	6:04	4:50
6:40	6:18	6:05	5:05
6:41	6:19	6:04	4:55
6:41	6:19	6:06	5:06
6:43	6:21	6:05	4:49

להמשכן את כל אשר להם, וברצונם היה להביא עוד יותר, והקב"ה היה כביכול שוכן בתוך הרצון והתשוקה שלהם, משא"כ כשמביא בלא חיות ותשוקה, ולכן מיכל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, ועל ידי זה יועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' כאמור".

מאת כל איש (כה, ב)

בן שלש עשרה למצוות טעם על מה אדם אינו בר עונשין עד י"ג שנה, וכל מה שעובר במשך שנים הללו עד י"ג שנה ויום אחד אביו נענש עליו. והטעם הוא במושכל ראשון, כי הנה עיקר העונש והשכר לאדם הוא בעבור הבחירה שיש לו לאדם, ואם לא הי' לו בחירה לשני הפכיים, רק היה מוכרח ברצון אחד, לא יצדק להענישו או לתת לו שכר, כי ההכרח לא ישוב ולא יגונה (ס' העקרים מ"ד פכ"ז). וזהו שאמר הכתוב (דברים ל, טו): "ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים". והנה היצר הרע הוא אצל האדם מיום הוולדו (סנהדרין צב). והיצר טוב אינו בא עד לאחר י"ג שנים (אבות דר"נ טז). ואם כן אין להענישו, בעבור כי קודם י"ג שנה אין לו אלא מחשבת יצה"ר, "רק רע כל היום" (בראשית ו, ה) ומוכרח הוא במעשיו, אבל מכל מקום אביו נענש עליו, מפני שאביו יש לו יצר טוב והיה לו להדריכו כפי מחשבת יצר טוב שלו. וזהו ג"כ מה שכתב רש"י תולדות (כה, כז), שקודם י"ג שנה אין אדם מדקדק במעשיהם מה טיבם, מפני שמוכרחים הם במעשיהם ואין ניכר אם הוא צדיק או רשע, דאף שהוא עכשיו רשע, כשיגיע לעונת הבחירה יבחר בטוב. ואף אם האדם הוא קודם י"ג שנה עושה טוב, אינו ניכר שהוא צדיק, כי שמא עכשיו אין יצרו תקפו כל כך, כיון שאין לו מתנגד עדיין, שאין לו יצר טוב. (נחמד ונעים להרה"ק רבי ברוך מקאסוב ז"ע)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. (כה, ב-ג)

ובמדרש (שמו"ר לג, ד): "ויקחו לי תרומה רבי ברכיה פתח: [הדא הוא דכתיב (דה"א כט, יא)] "לך ה' הגדולה והגבורה" וגו', עי"ש. והוא תמוה, ונראה, דמצינו שהקב"ה קידש את ישראל בכסף, כדין כל מקדש את האשה שצריך לקדשה בשוה כסף, והיינו שקידש את ישראל בכסף המשכן. אבל קשה, הא הקב"ה הוא המקדש, ובני ישראל הם הכלה, ואם כן למה נתנו הם את הכסף ולא הוא כביכול אך איתא בגמרא (קידושין ז) דאשה שנתנה לאיש שהוא אדם חשוב מקודשת בהאי הנאה דמקבל מינה, וכמו כן גם כאן, בני ישראל נתקדשו בהנאה זו שהקב"ה קיבל מהם את הכסף וזה הפירוש במדרש: "ויקחו לי תרומה", דהיינו כסף קידושין, וקשה הלא המקדש צריך ליתן ולא, הכלה ועל זה מתרץ במדרש: "לך ה' הגדולה", ושפיר אמר "ויקחו לי תרומה שנתקדשו בזה הכסף".

ויקחו לי תרומה. (כה, ב)

איתא במדרש (שמו"ר לג, א): "הדא היא דכתיב (משלי ד, ב): 'כי לקח טוב נתתי לכם תורת' אל תעזבו, אל תעזבו את המקח שנתתי לכם' וכו', עכ"ל. יש להבין מה מחדש ומוסיף המדרש על הפסוק "תורת' אל תעזבו". ונראה, דלכאורה קשה הלשון "אל תעזבו", כי עזיבה אינה שייכת כי אם בדבר שיש בו אחיזה ותפיסת יד אדם, מה שאין כן בתורה הק', שהיא דבר שכלי שמושג במחשבת האדם ואינו נאחז ביד, והיה לו לומר: 'תורת' תלמדו, או 'אל תשכחו'. ועל כך בא המדרש לתרץ, ואמר: "אל תעזבו את המקח שנתתי לכם" - והיינו, כי בכל יום ויום מזמין השי"ת להאדם דברים טובים אשר על ידם יתעורר מתרדמת אולתו להטות אזנו לדברי תורה, וכמו האב אשר מזמין לבנו יחידו דברים טובים, שעל ידם יתמשך לבו לרצונו יתברך. וזה פירושו: "אל תעזבו את המקח" - היינו הדברים שעל ידם נמשך ונקח לבו של אדם להתורה, וכמו: 'קח את אהרן' (ויקרא ת, ב) שפירש"י ז"ל 'קחנו בדברים ומשכחו'. ועל זה אמר הפסוק 'אל תעזבו, שלא לעזוב מה שהשי"ת לוקח אותו וממשיך לבו אליו ית', והוא כמ"ש המפרשים על המשנה (אבות ו, ב): 'בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבוניה של תורה, וקשה דאם הבת קול אינה נשמעת, למי מכריזין אותה. ופירושו שאע"פ שאינה נשמעת להגוף, עכ"ז הנשמה שבאדם מתעוררת על ידי שמיעתה וזהו גם כן: אל תעזבו".

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. (כה, ב)

מובא בתנא דבי אליהו (רבה פ"ז): "... וכיון שקבלו ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע' מיד אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן שנאמר 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה' וגו' ויצרף ביאור ושמעתי לתרץ, דהנה ידוע (תרומות פ"ד מ"ג) ששיעור נתינת

ויקחו לי תרומה (כה, ב)

והנה אמרו רז"ל (מגילה ו:): אין בין אדר ראשון לאדר שני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים בלבד. והענין כי יש באדם הגשמי ענין בחינת עיבור ראשון ועיבור שני, גדלות ראשון וגדלות שני. והעיבור א' הוא במעי אמו, וגם שם יש עמו בחינת אלקות, כמו שאמרו רז"ל (נדה ל): נר דלוק על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו ומלמדן אותו כל התורה כולה, ומשיצא לאויר העולם אע"פ שקורא ושנה, מכל מקום הוא בחי' קטן עד היותו בן י"ג שנים ויום א', שאז הוא נקרא גדול לכל דבר, משא"כ קודם זמן הזה אע"פ שהגיע לעונות הפעוטות ונקרא גדול לשאר מילי, מכל מקום לא נקרא גדול לכל דבר עד היותו בן י"ג שנים ויום א', וקודם לזה אין מעשה קטן כלום, וקטן שקידש אין חוששין לקידושין (קידושין נ:). והטעם הוא, מפני שלא נכנס בו הדעת השלם עד היותו בן י"ג שנה שלימות ויום א', אע"פ שיש קטנים חריפים ומופלגים בתורה, מכל מקום אין זה בחי' הדעת אמיתית עד שנכנס לכלל שנים גדולות, וזה נקרא גדלות ראשון. והטעם שלא נכנס בו הדעת עד שהגיע לשנים הללו, מפני שעיקר הדעת הוא שידע את הבורא יתברך ויכול ליחד קב"ה ושכינתיה, כאמור שהשראת שכינה בתחתונים הוא בחי' ה' אחרונה שבשם הוי"ה ב"ה, ועצם המשכת השראתו יתברך הוא בחי' וא", ונקרא בחי' תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כי תורה שבע"פ נדרשת מהתורה שבכתב בי"ג מדות דר' ישמעאל, ולכן הוא קטן עד היותו בן י"ג שנים שאז נכנסו בו כל הי"ג מדות שהתורה שבע"פ נדרשת מהתורה שבכתב.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. (כה, א)

כאן מצינו לראשונה אחר מתן תורה שאמר ה' אל משה רבינו ע"ה: "דבר אל בני ישראל", ויש לבאר ענין ציווי זה: דהנה, ידוע מה שאמרו רז"ל (יומא טו:), כי זה האיש שריש לקיש היה מדבר עמו, היו יכולים למסור לו עסק בלא עדות, "והענין הוא, דהצדיק שומר מאוד את דיבורו שלו עם המון עם, משום כשאדם מדבר עם בני אדם המונים, יכולין להפסיק אותו מדביקות השי"ת", ואינו מדבר רק עם אנשים שהוא מרגיש שעל ידי דיבורו אתם יוכל להשפיע להם התעלות והתקרבות אל השי"ת, כי אז יש לדיבור זה תועלת להכניס ולרומם אדם נוסף אל הקדושה, וממילא אינו נחשב להפסק מהדביקות בה: "כן הוא הענין, דריש לקיש היה צדיק גדול, והיה שומר מאוד דיבורו שלא לדבר עם בני אדם כלל, זולת אם זה האדם אשר היה יכול לרומם אותו אל הקדושה", ולכן האיש שריש לקיש היה מדבר עמו, בוודאי היה ישר דרך, ויכלו למסור בידו עסקה בלי עדות. והנה, בני ישראל אחרי חטא העגל, שפסקה קדושתם וחזרו לזוהמתם, נתיירא משה רבינו ע"ה לדבר אתם, כדרכם של צדיקים שלא לדבר עם אנשים ללא תכלית, עד שהקב"ה ציוה ואמר לו: "דבר אל בני ישראל" - שיכול הוא לדבר אתם בלי חשש, כי בוודאי יפעל על ידי דיבורו אתם שיתעלו ויתרוממו ויתקרבו אל השי"ת, שהרי הם זרע ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב, ובוודאי ישפיע להם בשעת דיבורו הרהורי תשובה ושפע קדושה, עד שידבקו "לי לשמי" כמקדם. (קדושת לוי)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. (כה, ב)

לא אמר ויתנו לי אלא "ויקחו לי", כי כל מה שנותנים לו להקב"ה, הכל לקוח מאתו, ממה שהוא ית"ש קצב פרנסה לכל אחד. ואמר: "ויקחו לי תרומה" - היינו, הפרנסה שהוא לוקח מהקב"ה, תהיה לי, כמו שפירש"י: "לי - לשמי", כלומר, שיפריש הדבר בשבילי, דהיינו, "שיקרא שמו יתברך על כל המעשים, למשל כשהולך לסחורה, להשתכר, יהיה כוונתו רק לעבודתו ית"ש, לא למען הנאת גופו, רק כדי שיעשה צדקה בכל עת - לפרנס אשתו ובניו וכן לכבד שבתות ולהחזיק בניו לתלמוד תורה, ויקרא שמו ית' בפיו על זה. משא"כ אם אין כוונתו ומחשבתו ע"ז, אף שבאמת בפרנסת אשתו ובניו עושה מצוה, אבל כיון שכוונתו גם בזה בשביל הנאת גופו, הוא ע"ד שאמרו חז"ל (נזיר כג.) 'שני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה, זה שאכלו לשום מצוה - וצדיקים ילכו בו, וזה שאכלו לשום אכילה גסה - ופושעים יכשלו בו'. על כן יעשו כמו שמלמדינו התהו"ק ויהיה נחשב בעיניו ית"ש כתרומה כיון שבכל מעשיו כוונתו למצוה" וזהו שנאמר: 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, דלכאורה משמע דממי שלא ידבנו לבו לא יקחו, ולכאורה קשה, וכי מה יקחו אם ממילא אינו נותן. רק יש באמת מי שלבו אינו מנדבו, רק נותן מחמת בושה וכדומה לזה, ומאיש זה אין ליקח, דכתיב (פסוק ח): 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' היינו שבני ישראל הביאו

דבר גדול השמיענו המדרש: "אל תעזבו את המקח שנתתי לכם", היינו את בחינת ה"מקח" שבה.

ויקחו לי תרומה. (כה, ב)

לא אמר 'יתנו לי תרומה' אלא 'ויקחו', דהנה, 'ויקחו' רומז ללימוד התורה, כדאיתא במדרש (שמו"ר לג, א): 'ויקחו לי תרומה - הדא היא דכתיב (משלי ד, ב): 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבוני', ולכאורה, מה ענין לימוד התורה אצל ציווי המשכן, אלא ידוע שמיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד (ברכות ח), והפעולה שהיתה נעשית בזמן שביהמ"ק היה קיים על ידי עבודת הקרבנות נעשית עכשיו על ידי לימוד התורה, כמו שאמרו (מנחות קי): 'כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם'. ולפיכך נאמר: 'ויקחו לי תרומה' לרמז על לימוד התורה - 'הדא היא דכתיב: כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבוני' - כלומר, שעכשיו שחרב בית המקדש בעוה"ר, הרי שלימוד התורה עושה פעולת מקום משכן השכינה, כאמור.

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. (כה, ב)

"תרומה" הוא לשון הפרשה. "ואמר הכתוב: ויקחו לי תרומה - כשיקחו ישראל את עצמם שיהיו מופרשים לי, 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', מן כל איש אשר לבו יתאוה ויחשוק לאיזה דבר, 'תקחו את תרומתי', מזה תלמדו עד כמה צריכים להיות מופרשים לי; כגון מי שמתאוה לממון, לצבור הון ועושר, לא ינוח ולא ישקוט יומם ולילה מלעסוק במשא ומתן ומלאכה, ולעבור ימים ונהרות, מכניס את עצמו בסכנות נפשות, כדי להשיג תאוותו המדומה, שאינה אלא לשעה וכחלום יעוף, בפרט עבודתי צריכה להיות בחשק גדול, שלא יבטל אתכם שום מניעה בעולם מעבודתי במסירות נפש ממש". (דברי יחזקאל)

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. (כה, ב)

רמז כאן הכתוב, איך יתעורר האדם לתשובה, והוא בשעה שרואה ומבחין איזה חסרון ופחיתות בחבירו, אז ידע נאמנה שאותו החסרון נמצא גם בו, כי האדם השלם לא יבחין ולא יסתכל רק בטוב, 'והסתכלות בחבירו הוא כמו שמביט במראה (הנקרא "שפיגל") שבהביטו בהמראה רואה את עצמו". עוד צריך האדם להתבונן וללמוד מן היצה"ר עצמו, שאינו מפתה את האדם לעבירה, אלא משום שהוא עושה רצון קונו בזה, כי כן צוה לו המלך כדי שיתגבר האדם עליו ולא ישמע אליו ויקבל שכרו. זהו שאמר: 'ויקחו לי תרומה' שיתרומם האדם וישוב בתשובה "מאת כל איש" - מהחסרונות שהוא רואה בכל איש, וגם "אשר ידבנו לבו" - מן היצה"ר השוכן בלבו ומושך אותו להבלי עוה"ז, "תקחו את תרומתי" - משני דברים אלו תקחו התעוררות להתרומם ולשוב להבורא ית"ש.

(הרה"ק מהארנסט טיפלין ז"ע)

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. (כה, ב)

וברש"י ז"ל, לי לשמי, וצ"ב הכוונה. ונראה דהנה חז"ל אמרו, (ר"ה ד, ת) האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בני, ובשביל שאזכה בה לחיי העוה"ב, ה"ז צדיק גמור, והקטו התוס' (ד"ה בשביל) מהא דתנן בפ"ק דמס' אבות (מ"ג) אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס. עיי"ש תירוצם, והנראה בפשיטות ליישב קו' התוס', דהנה כבר מבואר מה שפיי הכתוב (דברים טו, י) נתן נתן לו ולא ירע לבבך בתתן לו וגו', כי כאשר האדם רואה עני דל ומסכן, אם בעל רגש הוא, הרי לבבו נשבר בקרבו, ומיד יתן לו מתנה כדי שילך ויקח לו פת לחם לאכול לשובע נפשו, ועל אדם כזה נאמר שלא נתן לעני, כי אם לעצמו נתן, דהרי בראותו את העני נשבר לבבו, ובזה שנתן לו הרי הרגיע את לבו, וכאשר יתן לו אח"ז עוד פעם אז נתן לעני, ע"כ אמר הכתוב, שאם אתה נותן כדי שלא ירע לבבך, כלומר שהנתינה הוא עבור שרעה לבבך בראותך עני כזה, צריך אתה לקיים 'נתון נתן', יתן ויחזור ויתן, (ע' רש"י שם, שפ"י נתון נתן אפי' מאה פעמים) כדי שהפעם השניה תהיה לגמרי לשם מצוה. אכן כ"ז הוא מצד מדריגה במצות צדקה, אבל בעיקר הדבר שונה מצות צדקה משאר כל המצוות. דהנה בכל המצוות אם מקיימם האדם באיזה פניה כגון שהניח תפילין משום איזה פניה, אז אכל מצה משום איזה פניה, הרי לא קיים מצות הבורא בשלימות, כי הקב"ה רצה שיקיים המצוה בשלימות ללא שום פניה והוא לא עשאה כן, משא"כ כשנותן פרוטה לעני אף אם היה זה לשם איזה פניה, מ"מ קיים המצוה, דהרי רצון הבורא ית"ש שהעני יהא לו, ומה איכפת לי כיצד נתן, הרי לעני יש כעת פרוטה. ולכן אף האומר הרי סלע זו לצדקה ע"מ שיחיו בני ה"ז צדיק גמור, דהרי קיים רצון הבורא ונהנה העני. ומה איכפת לי באיזה כוונה נתן. אולם כ"ז בנותן לעני, אולם הקב"ה אשר מלא כל העולם כולו שלו הוא, ועליו נא' (חגי ב, ח) לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבאות, א"כ כאשר נותנים נדבה לשם הקב"ה, צריך שיהא ללא פניה, דשם אין הכוונה כמו בעני, דהרי להקב"ה יש הכל, וכאן זו מצוה ככל המצוות וכמו תפילין ומצה, ולכן אמר הקב"ה 'ויקחו לי תרומה' 'לי לשמי'.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו. (כה, ח-ט)

קשה הכפל: 'ועשו לי מקדש', ומסיים: 'וכן תעשו'; תו, השינוי מ"מקדש" ל"משכן"; ועוד, 'ושכנתי בו'.

תרומה הוא, עין יפה - אחד מארבעים, עין רעה - אחד מששים, ובינונית אחד מחמשים. ולפי זה יתורץ שפיר, דכיון שאמרו "נעשה ונשמע" והקדימו נעשה לנשמע, והיה להם דין עין יפה שתורם אחד מארבעים, שפיר אמר הקב"ה: "ויקחו לי תרומה", פירוש שיתרמו אחד מארבעים, כמנין לי שהוא בגימטריא ארבעים (ע"י בעל הטורים כאן).

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. (כה, ב-ג)

ובמדרש: (שמו"ר לג, ז): "הדא הוא דכתיב (דברים לג, ד) 'תורה צוה לנו משה מורשה'. והוא אומר דרשוני. ויש לפרש לפי מאי דקיימא לן (גיטין מב.) שהכותב כל נכסיו לעבדו - יצא לחירות, שייר קרקע כל שהוא - לא יצא לחירות. והנה השי"ת הוציאנו מעבדות לחירות ע"מ שנהיה עבדים אליו (ויקרא כה, נה), ונתן לנו את ארץ ישראל, כדן הכותב כל נכסיו לעבדו, ואם כן, לכאורה, יצאו לחירות וממילא אין עליהם חובה לשמור תורתו ומצוותיו. לפיכך צוה הקב"ה 'ויקחו לי תרומה', ובזה הוי כשייר כל שהוא, וממילא אין העבד יוצא לחירות. וזהו שאמר: 'ויקחו לי תרומה' - הדא הוא דכתיב תורה צוה לנו משה מורשה", כי בלא זה דשייר כל שהוא יצאו ישראל לחירות ואין עליהם חובה לקיים תורתו, אבל עכשיו דשייר כל שהוא, ממילא התורה לנו מורשה.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. (כה, ב)

איתא במדרש (שמו"ר לג, ז): "הדא הוא דכתיב (דברים לג, ד) 'תורה צוה לנו משה; דרש ר' שמלאי: תרי"ג מצות ניתנו לישראל על ידי משה, שכן מנין תור"ה, ואם תאמר אינן אלא תרי"א, ושתים היכן הם, אלא אמרי רבנן: 'אנכי ולא יהיה לך' מפי הגבורה שמענום" נראה לבאר הקשר בין דרש זה לפסוק 'ויקחו לי תרומה', דלכאורה לא היה לנו להתפאר בזה ש'אנכי ולא יהיה לך' מפי הגבורה שמענום, שהרי זה מחייב אותנו ביותר בחטא העגל, ומה גם שאמרו חז"ל (שמו"ר מג, ה) שאמר הקב"ה 'אנכי ולא יהיה לך' בלשון יחיד, כדי ליתן פתחון פה למשה ללמד זכות על ישראל במעשה העגל: לא להם צוית 'לא יהיה לכם אלהים אחרים' אלא לי לבדי אמרת "לא יהיה לך". ואם כן, אם אנו נאמר "מפי הגבורה שמענום", שוב אין לנו ח"ו תירוץ על חטא העגל. אמנם, מאחר שהמשכן כפרה כידוע על חטא העגל, שוב יכולים אנו לדרוש "תורה צוה לנו משה" תרי"ג מצוות נאמרו על ידי משה, ו'אנכי ולא יהיה לך' מפי הגבורה שמענום. וזאת היא כוונת המדרש, שמאחר שאמר השי"ת 'ויקחו לי תרומה' לנדבת המשכן, שהיא מכפרת על העגל, שוב יכולים אנו להתפאר ששמענו 'אנכי ולא יהיה לך' מפי הגבורה, והדא הוא דכתיב: "תורה צוה לנו משה". (ברית אברם)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו'.

(כה, ב) הן ידוע שהאות ב מתחלפת עם האות ו אותיות ב'ו'מ"ף' שהן ממוצא השפתים מתחלפות זו בזו וכאילו כתיב: "אשר ידונו לבו", דהיינו, לבו דזה עליו, וצריך לכפות את יצרו הרע, 'דבאמת מה שאדם נותן צדקה מצד נדיבות לבו ומצד רכות מזגו, אין לו חשיבות כל כך, לאפוקי כשיש לו כפיית היצה"ר, אזי חשובה צדקה הראויה ואיתרפי סיטרא אחרא ואל זה שבלבו. (יושר דברי אמת ז"ע)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת. (כה, ב-ג)

ג) יש לומר על פי מה דאיתא בספרים (ראה 'יסוד התשובה' לרבינו יונה) שצריך האדם לשבר תאוותו בשעת אכילה, וכשאוכל איזה דבר שיש לו הנאה ממנה, יפרוש עצמו ממנה, וכן בכל דבר שאוכל צריך לשייר את החלק המשובח, ויאמר אין אני ראוי לאכול אותו דבר, שאני מלא חטא וכו', ואז דבר זה יותר טוב מתענית. ובפרט כשנותן דבר לעני, אז הוא כקרוב ושלחנו מכפר (ברכות נה), וכאילו הקריב אותו הדבר לפני המקום, כי 'מלוה ה' חונן דל' (משלי יט, יז). וזה שאמר: 'ויקחו לי תרומה' - לשון הפרשה (רש"י), 'מאת כל איש' - היינו שיפרוש איש את עצמו, מכל 'אשר ידבנו לבו', היינו, כל מה שידבנו ויחמוד לבו של אדם יפרוש ממנו כנ"ל. וזה שאמר: 'זהב' וגו', כי לאו דווקא בדבר מאכל צריך להיות, אלא בכל דבר שבעולם צריך להפריש המובחר לה". (שפת אמת, ברעזאן)

ויקחו לי תרומה. (כה, ב)

הה"ד "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" אל תעזבו את המקח שנתתי לכם (שמו"ר לג). מה הוסיף המדרש בביאורו, והרי לכאורה לא חידש דבר כי אם היפך את המילים, ונראה דהתורה נקראת "לקח" מלשון קיחה וקנין. והנה מוצאים אנו שני ביטויים הקשורים לרכושו של אדם: "קנין" ו"מקח", המילה "מקח" באה לתאר חפץ שרכש האדם, ומחמת שחביב הוא אצלו מאוד, יאה המילה "מקח", המבטאת שמחה והצלחה ש"לקח" החפץ לרשותו. אולם ככל שעובר הזמן ונעשה רגיל לחפץ וכבר פגה תחושת השמחה שבהשגתו, שוב אין זה "מקח", ומעתה הריהו "קנין", כלומר חפץ השייך לו ובעלותו. והנה התורה צריכה להיות חביבה על אדם בכל עת ובכל שעה כאילו ניתנה לו זה עתה, וכמו שאמרו חז"ל (רש"י דברים כז, טז) שתהיה התורה חביבה עליך בכל עת כאילו היום ניתנה. ולפיכך אכן ראוי הוא השם "מקח" לבטא את הקשר של ישראל לתורה, אשר היא חביבה עליהם כיום נתינתה. **מעתה יבנו** דברי המדרש: אכן

הי"ל למימרו, כלומר ב"מקדש" הנזכר, בו אשכון, ומדוע אמר "ושכנתי בתוכם". ויש לומר, דהנה הקב"ה הראה למשה רבינו ע"ה בהר, משכן וכלים אשר כוננו ידיו ית"ש בעצמו וכבודו, ואי אפשר לעשות כן למטה, כי יהיה מעשי ידי אדם ואינו דומה מעשה אלקים למעשי ידי אדם. אמנם ידוע, אם אדם מקדש עצמו למטה ועושה עצמו מרכבה להקב"ה דשכינתיה, אזי הקב"ה שורה בקרב ונעשה שותף עמו בכל מעשיו באופן שכל מעשיו פועל ה' המה, ועל כן אמר הקב"ה: **"ועשו לי מקדש"** - שיעשו את עצמם ל"מקדש" ולמרכבה לי באופן שאשכון "בתוכם" - בתוך עצמם וגופם, ואז על ידי זה "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו" - "כן תעשו" אותו למטה, כי אני אהיה המסייע בבנינו, והרי הוא כאותו אשר הראת בהר - שעשיתי בפועל ידי כביכול, וק"ל.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו. (כה, ח-ט) דקדקו המפרשים על מלת בתוכם, שהיה לו לומר ושכנתי בתוכו, בתוך המקדש. גם המלות וכן תעשו מיותרות, יעויין רש"י. ונראה דהנה ידוע שיש באדם כל הכלים דוגמת המקדש, וצריך האדם להתקדש בעשר קדושות המקדש עד שיזכה שתשרה שכינה עליו. כגון מזבח, יזבח את יצרו וישרוף באש קודש את מחשבותיו הרעות, מזבח הקטורת, יהיו מעשיו נאים כקטרת וריחו נודף ללמד פושעים דרכי ד', מנורה, יאיר לאחרים בנועם המדות ויאיר בתורה, שולחן, יערוך שלחן לעניים, וכן כל הכלים וכל העבודות ששייכות באדם. **וזה כוונת הכתוב**, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שיעשו שאוכל לשרות בתוכם ממש, והא כיצד, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וכן תעשו, ויעשו המה לעצמם ככל הדברים הנרמזים בתבנית המשכן וכליו מדות קדושות והנהגות ישרות, ואז יזכו להשראת השכינה.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו. (כה, ח-ט) דקדקו המפרשים על מלת בתוכם, שהיה לו לומר ושכנתי בתוכו, בתוך המקדש. גם המלות וכן תעשו מיותרות, יעויין רש"י. ונראה דהנה ידוע שיש באדם כל הכלים דוגמת המקדש, וצריך האדם להתקדש בעשר קדושות המקדש עד שיזכה שתשרה שכינה עליו. כגון מזבח, יזבח את יצרו וישרוף באש קודש את מחשבותיו הרעות, מזבח הקטורת, יהיו מעשיו נאים כקטרת וריחו נודף ללמד פושעים דרכי ד', מנורה, יאיר לאחרים בנועם המדות ויאיר בתורה, שולחן, יערוך שלחן לעניים, וכן כל הכלים וכל העבודות ששייכות באדם. **וזה כוונת הכתוב**, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שיעשו שאוכל לשרות בתוכם ממש, והא כיצד, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וכן תעשו, ויעשו המה לעצמם ככל הדברים הנרמזים בתבנית המשכן וכליו מדות קדושות והנהגות ישרות, ואז יזכו להשראת השכינה.

וצפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו. (כה, יא)

פירש"י: "שלשה ארונות עשה בצלאל - שנים של זהב, ואחד של עץ" וכו', ע"ש. והקשה עליו ב'שפתי חכמים' מנא ליה לרש"י הא, ולמה לא נפרש שלא היה רק ארון אחד, והיה מצופה מבית ומחוץ בזהב, כדרך שהצורפים עושים. ונראה לתרץ, על פי דברי הגמרא (ר"ה כה) דשופר של פרה פסול, משום שאין קטיגור נעשה סניגור, והפרה מזכירה את חטא העגל, וכענין שהכהן גדול אינו נכנס לקדשי קדשים בבגדי זהב, שלא להזכיר את העגל שנעשה מזהב. ומקשה שם הגמרא, הלא גם הארון והכפורת הם מזהב ועומדים בבית קדש הקדשים, ואם כן מוכח דלא אמרינן "אין קטיגור נעשה סניגור", ומשני, שעיקר הדבר הוא שהאדם אשר חטא לא יקריב זהב לפני ה'. והנה אם ציפה את השופר זהב שלא במקום הנחת פה - כשר (שם כז). ולכאורה יקשה הלא "אין קטיגור נעשה סניגור", והרי זה כמו בגדי זהב של כהן גדול שמזכיר חטא העגל. ועל כרחק צריך לומר, שמאחר שאינו אלא ציפוי בלבד אין אנו מקפידים על זה. אמנם לפי זה יקשה, למה הקשו בגמרא על הארון שהוא של זהב "אין קטיגור נעשה סניגור", הלא גם שם אינו אלא ציפוי בלבד, אלא על כרחק שלא היה הארון מצופה זהב, רק שלשה ארונות עשה בצלאל, ושנים מהם היה גופם זהב.

נטבעות הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו. (כה, טו)

אמרו רז"ל (יומא עב) המסיר בדי ארון לוקה. ויש להבין למה במזבח ובשלחן לא הוצרכו להיות הבדים עליהם אלא בשעה שנשאום, משא"כ בארון הוזקקו להיות קבועים בו תמיד. וי"ל דידוע שיטת הרמב"ם דצריכין להדליק נרות המקדש גם ביום. וטעם הדבר הוא להראות שאין הקב"ה צריך לאור המנורה להאיר ההיכל, אלא שזה גזה"כ, והראיה שהרי גם ביום מדליקין אף דהיום מאיר, ומזה ילמדו דגם בלילה א"צ לאורה. וכמו"כ בארון אין צריכין הבדים לשאת את הארון, כי אמרו (סוטה ל"ה) הארון נושא את נושאי, אלא הבדים הן גזה"כ. ולכן הציווי שגם בעת שמונח במשכן יהיו בו הבדים להורות דכשם שבעת שמונח אין הבדים באים לישא אותו, כן בעת שנושאיין אין הבדים לצורך הנישוא, שהרי הארון נושא את נושאי, אלא גזה"כ הוא. (משך חכמה)

והיו הכרוכים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת ופניהם איש אל אחיו וגו'. (כה, טז) כשאדם מעורר רחמים בתפלתו על חבירו, אזי קרובה היא להתקבל ברצון למעלה, לא כן כשהאדם אינו משגיח רק על עצמו, שאז רחוק הוא מאד שתפלתו תעלה למעלה לרצון וזהו שאומרים בקדושת כתר: "משרתיו שואלים זה לזה וכו' ממקומו הוא יפן ברחמים", פירוש, **"משרתיו"** - הם הצדיקים האמיתיים עובדי ה' באמת שלא על מנת לקבל פרס, לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, כי בזה עוודנו עובד את עצמו, רק המשרתים באמת ועושי רצונו ית"ש באמת הם מצפים רק לרוממות הבורא ב"ה, לזה הם 'שואלים זה לזה' היינו ששואלים בתחנונים ובתפלה לראות טובת חבירו, לזה נאמר להלן: 'ממקומו הוא יפן ברחמים' שמעוררים הרחמים הגדולים מתוך עליון וכו' וזה שייך שכל ענינים כי גם בתורה ותפלה צריך להיות מגמת חפצו לראות במעלת חבירו. וזהו הרמז: "והיו הכרוכים פורשי כנפים למעלה", רומז למעלת התפלה [כמ"ש (ישעי' א, טו): "ובפרשכם כפיכם" וגו']. סוככים בכנפיהם" להגן בתפלתם ולעורר רחמים על ידי "ופניהם איש אל אחיו" להסתכל על טובת חבירו כנ"ל. "וזהו שנאמר (לקמן לו, יב-יג): 'מקבילות

הוללות אחת אל אחת. ויחבר את היריעות אחת אל אחת בקרסים ויהי המשכן אחד." כי ע"י דאתערותא דלתתא באחדות עם כל אחד ואחד מבני ישראל אנו מעוררים ג"כ למעלה היחוד, 'והיה המשכן אחד', פירוש, שישכון בתוכנו אחדות הבורא ב"ה, אמנ". (תפארת שלמה)

ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת יהיו פני הכרוכים. (כה, טז)

יש לומר בטעם הדבר למה היה פניהם איש אל אחיו, וגם למה פניהם יהיו לצד הכפרת וגם לבאר הענין שהכפרת היה צריך לכסות את הארון? כי חז"ל אמרו איזה חכם הלומד מכל אדם, לזה רמז ופניהם איש אל אחיו שכל אחד מתאוה ללמוד מחבירו, וזה אפשר רק אם אין מתגאה בלימודו, וכל אחד מחזיק חבירו לגדול. ואמרו חז"ל (ב"מ כ"ג): שמותר לשנות במסכתא כדי להסתיר ידיעתו בתורה הקדושה, ובזה יובן ענין הכפרת שמכסה הארון, שיכסה ידיעתו בתורה. ולזה אמר שזה שפניהם איש אל אחיו בא להם ממה שפניהם אל הכפרת, שמזה למדו שלא להתגאות בתורתן וללמוד גם מהקטן. **ובזה יומתק** על מה שבא המצוה ליתן העדות בתוך הארון קודם שנתנו עליו את הכפרת (עי' ברש"י ד"ה ואל הארון), דאמרו חז"ל (פסחים ג:) לעולם ילמוד אדם תורה שלא לשמה מתוך שלא לשמה יבא לשמה, וכתב הרמב"ם (בפי' מהל' תשובה ה"ה) כשמלמדים את הקטנים אין מלמדין אותו אלא לעבוד מיראה וכדי לקבל שכר, עד שתרבה דעתו אז יעבדו את ה' מאהבה. ולזה בתחילת נתינת העדות בתוך הארון שזה דמיון לתחילת הלימוד בימי ילדותו, לא הי' עליו כפרת, שאז רשאי ללמוד על מנת שיקרא רב וכדומה ויתכבד בתורתו, אבל אחר כך משימין הכפרת ללמד שיסתור ידיעתו בתורה הקדושה. (הגה"צ רבי שאול בראך זצ"ל)

לעומת המסגרת תהיין הטבעות. (כה, טז)

"הטבעות" רומז על טבע האדם, ומרמז שכל תאוות האדם מושרשות בטבעיות שלו, ועל האדם לראות שיהיו הטבעיות שלו מוסגרים במסגרת לבל יצאו חוץ לגבול. (הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע)

ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד. (כה, ל)

איתא בחגיגה (דף כ"ו) שאומרים לכהנים ברגל שלא יגעו בשלחן, וברש"י שמזהירין לכהנים עמי הארץ שלא יגעו בהשלחן ויטמאוהו כי אי אפשר להטבילו, דאסור לסלקו ממקומו כדכתיב לחם פנים לפני תמיד. וקשה דהא אמרו במנחות (דף צט:) דסילק את הלחם הישנה בבוקר וסידר את החדשה בערב שפיר מקרי תמיד, א"כ אחר שסילקו את הלחם הישנה בשבת, היו יכולין להטבילו, דטבילת כלים בשבת אינו אסור אלא מטעם שבות ואין שבות במקדש. אך הנה רשב"י אמר במנחות שם דהוא הדין אם קרא אדם ק"ש שחרית וערבית מקיים והגית בו יומם ולילה, כשם שאם מונח לחם בבוקר ובערב נחשב תמיד, וסיים שם דדבר זה אסור לגלות בפני עם הארץ, שע"ז לא ירגיל את בנו לתורה אלא יסתפק בקריאת שמע. ולפ"ז מכיון שבמסכת חגיגה איירינן בעמי הארץ ככפירוש רש"י הנ"ל, ע"כ אסור לגלות להן שיש דרך לטבול את השלחן בשבת ויהא נחשב תמיד, אלא מזהירין אותם שלא יגעו בהשלחן כדי שלא יתוודעו שבק"ש שחרית וערבית מקיימין והגית בו יומם ולילה. (דברי שאול)

מקשה תיעשה המנורה. (כה, לא)

נתקשה משה במעשה המנורה והראה לו ה' יתברך, ואחר כך כתיב שנעשית מעצמה, תיעשה וכו'. לכאורה צ"ב אם כן למה הראה לו? ונראה מכאן יסוד גדול כי על ידי רצון האדם בלב ונפש באמת, ומתאמץ ועושה ככל יכולתו, נגמר השא, אף אותו החלק מה שאינו יכול לעשות נעשה מעצמו, וזה מה שכתוב השלך לאור כו' כן הוא בכל מצוה מכל איש ישראל, כי ודאי אין בכח אדם לעשות רצונו יתברך, בתכליתו ובשלימותו רק כפי רצון האדם נגמר מעצמו, ומכל מקום הגמר בא גם כן על ידי רצון האדם. וזה שהראו לו, לידע מכון ורצונו יתברך, ועל ידי שרצה לעשות רצונו יתברך, רק שהיה למעלה מכח אדם, לזה נעשה מעצמו. כענין זה פירש אא"ז מו"ז זצלה"ה על מה שכתוב "יגעתי ומצאתי", ודקדק כי מציאה בהסח הדעת, ומה שבא על ידי יגיעה למה נקרא מציאה. אך מי יכול למצא האמת על ידי יגיעה, ורק שה' יתברך נותן במתנה ודרך מציאה על ידי היגיעה. וכן כתוב במשה, אחר שהיה מ' יום בשמים לחם לא אכל וכו', אחר כך ויתן אל משה, וכתוב במדרש במתנה נתנה לו וכו' ומשום הכי דוקא במנורה נתקשה משה רבינו, שהוא מרמז על חכמת התורה שהוא למעלה ממושגי אנוש.

ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור. (כה, לח)

תפקידו של הצדיק שבדור הוא: ליקח את ישראל בכדי לקרב אותם לאביהם שבשמים. והנה הדרך לכך הוא שישפיע להם השפעות טובות וכל טוב, וכך יוכל לקרבם אליו ית'. והוא שנאמר: "ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור" היינו שיקח אותם ויחתה להם זהב טהור, ובזה יתקרבו אל השי"ת לעבדו בלבב שלם. (החזוהי מלובלין זי"ע)

והכריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה. (כו, כח) ואיתא במדרש מהיכן מצאו אותו לשעה, אלא שהיה מוצנע עמהם מימות יעקב אבינו ע"ה. ונראה לפרש דהנה כתב הרמב"ם בפ"ד משמונה פרקים דצריך האדם לבחור בדרך הממוצע, דהיינו שלא ימאס ויתרחק לגמרי מעניני עוה"ז, אבל ודאי לא ידבק בהן יותר מדאי, אלא בדרך האמצעי. וכן פירש בעל העקידה את

וצפית אתו נחשת. (כו, ב) כתב רש"י ז"ל לכפר על עזות מצח שנאמר ומצחק נחושה ונראה הכונה דלכאורה לא מצינו בשום מקום שהציפוי יהיה גרוע ופחות מגופו של דבר, והרי השיטים יקרים יותר מן הנחושת. ברם חז"ל (יומא עב:) דימו את התלמיד חכם ל"ארון", שיהא תוכו ככרו, לפי שיראתו מנשכת מן התורה. לעומת זאת, על שאר העם אין דקדוק והקפדה שיהיו כולם שוכת ככרם, לפי שהיראת שמים שלהם נמשכת בתחילה מחיצוניות - מחמת הבושה. וכן אמרו חז"ל (נדרים כ) כל המתבייש לא במהרה הוא חוטא, וכן בירך רבי יוחנן בן זכאי את תלמידיו לפני מותו: יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם (ברכות כח): לכן, בעוד שהתלמיד חכם משול ל"ארון", הרי שכלל העם משולים לשאר כלים, ה"מצופים זהב", שהחיצוניות יתירה על הפנימיות. והנה אצל עזי הפנים החיצוניות בדרך כלל גרועה יותר מהפנימיות, שהרי מקצת יראת שמים בודאי יש בהם, וכלפי חוץ הם נראים גרועים יותר מאשר בפנימיותם. ועל כך המזבח מכפר. (הגה"ק מהר"ל דיסקין ז"ע)

בהפטרה: וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דיבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה. (מ"א ה, כו) הנה, האדם השלם, אע"פ שעובד השי"ת בכל מיני שלימות, צריך להסתכל תמיד על פחיתת ערכו שהוא עפר ואפר, והעבדות אינו אלא מאתו ית"ש, והוא הנותן לך כח לעשות חיל, ובהיות כן זוכה להיות מקדש לשכון בו הבורא ית"ש וכו'... וכמו ששמעתי ממורי ורבי: זואהי להם למקדש מעט' (יחזקאל יא, טז), רצ"ל שהשי"ת אמר שיהיה להם למקדש אך באופן שימעט את עצמו. וזהו 'וה' נתן חכמה לשלמה' רצ"ל, הש"י נתן לו המדה הזאת חכמה אותיות **כח מה**, רצ"ל, שהסתכל תמיד שהוא כח מה, רצ"ל אין. וזהו: 'אין כמוך וגו' ואין כמעשיך' (תהלים פו, ח), דמי שהוא מחזיק עצמו שהוא אין, יכול לעשות כמעשיך... וזהו: 'ויהי שלום בין חירם ובין שלמה', חירם רומז להקב"ה, שהוא חי ורם, רצ"ל, שעל ידי שהיה לו לשלמה מדת חכמה, כנ"ל, היה שלום בינו ובין קונו, והיה יכול הבורא יתברך שמון לשכון בקרבו".

מדברי רבותה"ק מבעלזא

היטב, "כי לקח טוב נתתי לכם" שהשי"ת נתן לנו התורה והמצוות לקיימן. ואם עומד אדם במצב כזה שאי אפשר לו לעשות מצוה בגלל הבושה מלפניו יתברך, מיעץ לנו הפסוק: "תורתך אל תעזוב", כי "אנכי" ו"לא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום וזו הכוונה "תורתך", שע"י שהאדם יחשוב ביחוד הבורא ית' שהוא אהבתו ויראתו, יתחזק ויכול לקיים מצוותיו ית', השי"ת יזכנו לקיים תורתו ומצוותיו ית' בשלימות באהבתו ויראתו באמת.

זהב וכסף. (כה, ג)

ידוע שזהב מרמז על יראה וכסף - על אהבה, ויראה היא צמצום ואהבה - התפשטות, ולכן האותיות "זהב" מספר האותיות הולך פוחת, וב"כסף" המספר הולך ומתרבה. ובאותיות זהב בתחלה הדילוג שבין ז' לה"א הוא רק אות אחת מסדר האל"ף ב"ת, אות וא"ו, ומהה"א לב"ת שאחריה הדילוג הוא ב' אותיות מסדר הא"ב, גימ"ל ודל"ת, לרמז כי האיש הישראלי צריך לילך מדרגה לדרגה במדת היראה, מתחלה הולך בדילוג קטן ואח"כ עוזר לו השי"ת שבא למדרגה גדולה, ולכן מתרבה אח"כ הדילוג; ובאהבה - להיפך, כי בתחלת כניסת האדם בעבודת השי"ת בא לאהבה גדולה, כידוע שאין חוזק כהתחלת החסידות, אלא שאח"כ נופל ממדרגה זו, ואח"כ חוזר ובא לאהבה אמיתית לאט לאט. ולכן באותיות כסף הדילוג שבין כ"ף לסמ"ך הוא בג' אותיות מסדר הא"ב והדילוג שבין סמ"ך לפ"א הוא רק אות אחת.

ועשו ארון עצי שטים אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו. (כה, ז)

בא וראה שהארון נתייחד במדותיו, כי בעוד שבשאר הכלים היו אמות המדה ברובן שלימות, כגון בשולחן ויריעות המשכן, הרי בארון היו כל מדותיו שבורות, באורך אמתיים וחצי, וכו', וכן הוא בכפורת שעל הארון. ונראה עפ"י מה שסיפר כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י ז"ע שאביו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש ז"ע, זכה פעם אחת להשגה גדולה ונפלאה, וכמוכן ששמח על כך, אך עיקר שמחתו היתה לא על מה שכבר זכה לראות ולהשיג, אלא על שהראו לו מן השמים שאין קץ להשגות, ועדיין ניתן להשיג ולראות יותר ויותר ללא גבול. והנה הארון רומז לתורה, שהרי לתוכו ניתן העדות שהוא התורה, ולפיכך היו כל מדותיו שבורות, להורות שע"י התורה יגיע להבנה שכל כמה שמשגיג האדם בהשגת השי"ת קיימות השגות יותר נעלות גבוה מעל גבוה ללא קץ.

ובזה פירש כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י ז"ע את המדרש דאיתא במדרש: ג' כתרין הם, כתר מלכות וכתר כהונה וכתר תורה וכו', ומפני מה בכלם כתיב: ועשית לו, ובארון כתיב: ועשית עליו, ללמדך שכתר תורה מעולה יותר מכולם, שאם זכה אדם לתורה כאילו זכה לכולם. עיקר המעלה שיש בכתרה של תורה, הוא כאמור שעל ידה זוכה להבין שכל מה שהשיג עדיין אינו שלימות ההשגה, וקיימות רבבות מדרגות של השגה ללא גבול. והוא שנרמז בדבריהם ז"ל: ללמדך שכתר תורה מעולה יותר מכולם - כלומר, לאחר שהאדם זוכה לכתרה של תורה הרי הוא למד להבין כי למרות שכבר זכה לכתר כהונה וכתר מלכות, אין חקר לתבונתו, וניתן להשיג יותר ויותר לאין ערוך, כך שאם זכה לתורה ישיכל לדעת שעליו להשתדל להתעלות ללא גבול, ולפיכך נחשב לו כאילו זכה לכולם.

ועשו ארון עצי שטים וגו'. (כה, ז) ובמדרש אמרו: "מפני מה בכל הכלים האלה

הפסוק לא תעשה לך פסל כל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת, דהכוונה שלא ילך רק בתר חלק הנפשי הרוחני לאבד חלק הגוף, וגם לא ילך בתר הארציות הגופניות לעזוב חלק הנפש לגמרי, אלא יאכל וישתה וישן לשם שמים, ובזה יעלה את המאכל מצומח לחי ומדבר ומחבר עולם התחתון עם עולם העליון ומקשרן יחד, וזו היתה כוונת הבריאה והנה נודע שיעקב היה המובחר שבאבות, כי אברהם היתה מדתו חסד ויצחק מדתו גבורה, ויעקב מדתו אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב, כי הוא הלך בכל עניניו בדרך הממוצע ביו חסד וגבורה. ועל זה מורה תיבת "אמת", שיש בו אות הראשון שבאל"ף ב"ת, ואות האמצעי, ואות האחרון, כי היה שלם בכל המדות ולא הזניח שום דבר, אלא עסק בתורה, וגם היה רועה צאן, וקישר את הגשמיות להרוחניות כי עשה הכל לשם שמים. והנה איתא בזוה"ק דציוור המשכן הוא ציוור האדם, וכשם שהאדם עם אבריו וגידיו הוא קומה שלימה, כך יש במשכן כל הבחינות והאברים כנגד ציוור האדם. ונראה דהבריח התיכון האמצעי שהיה מקשר ומאחד את המשכן להיות אחד, רומז שדרך הממוצע מקשר את האדם ומאחד את העולם התחתון עם העליון יחדיו. וזה שמקשה המדרש, מהיכן מצאו אותו ישראל לשעה זו, והלא זה עתה יצאו ממצרים הטמאה, ואיך בזמן קצר כזה הזדככו להשיג מדריגה זו ללכת בדרך הממוצע ולקשר את הכל יחדו עי"ז ולמלאות בזה תכלית הבריאה, ומתרץ שהיה מוצנע עמהם מיעקב, שירשו מדה זו מיעקב שהיה מושלם במדה נבחרת הזאת.

וצפית אתו נחשת. (כו, ב)

לכפר על עזות מצח שנאמר ומצחק נחושה (רש"י). אפשר לפרש גם לאיך גיסא, כי באו המזבח וציפויו לרמז על כך, שיש וצריך האדם להעזי פניו. ואימתי - בבואו אל המזבח. שכן, יכול אדם להשתמט מלבוא להקריב את קרבנו מפני הבושה, כדי שלא יראו הכל וידעו כי חטא. כנגד אדם אשר כזה דורשת הנחושת שלא יהיה כזה, כי אם אדרבה, עז כנמר לקיים את חובתו, להודות על חטאו ולהתכפר. (אלשיך הק')

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו. (כה, ב)

איתא במדרש: הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו (משלי ג) אל תעזבו את המקח שנתתי לכם. ביאור דבריהם ז"ל י"ל עפ"י מה שרמזו הבעל הטורים בפסוק זה: לי עולה מ' היינו עין יפה אחד מארבעים, כ"ל עולה נ' אחד מחמישים היינו בינוני, מיאת כ"ל ר"ת עולה ס' היינו עין רעה א' משישים. כלומר מעלת התרומה היא לא רק בהיות נתינתה בעין יפה שהיא בודאי מצוה מן המובחר, אלא אפילו זה הנותן בעין רעה, בכל זאת יש ערך לנתינתו, כי בסופו של דבר יזכה בעקבות קיום המצוה אפילו בדרגה הנמוכה, להתעלות ולקיים מצוה כתיקונה בדרגת עין יפה. יסוד זה קיים גם לגבי עבודת השי"ת בכללה, שלא כל אדם זוכה לעבדו ית' באהבה ויראה כדבעי, אך אפילו הכי אי אתה בן חורין להבטל ממנה, דמתוך שלא לשמה בא לשמה. והוא שנרמז בפירוש רש"י ז"ל: "ג' תרומות אמורות כאן" היינו שיש דרגות שונות בנתינת התרומה, אך הצד השווה שבהן שבכל זאת קיים את המצוה, ומצוה גוררת מצוה, שיזכה לקיימה בהידור ובשלימות. והוא מה שאמרו ז"ל: הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם - בודאי שכל איש ישראל צריך לשאוף לברור את הטוב בשלימות - לקח טוב - והיינו לקיים את המצוות בכל כוונותיהן ודקדוקיהן, אך אין מקום לפטור את עצמו בטענה שעדיין לא זכה להגיע למדריגה הנעלית והרצויה, ומתוך כך יתרשל חלילה בקיום המצוות בכללן, אלא: תורתך אל תעזבו - אל תעזבו את המקח שנתתי לכם, ועליכם מוטל לקיים את התורה כפי שתוכלו לקיימה ובלבד שתקיימה, כי בסופו של דבר תזכו לעשותה כראוי, והראיה לכך הוא מתרומה שנאמרו בה שלשה סוגים של נותני תרומה, שגם עין הרע היא בגדר נתינה, והיינו משום שעתידי הוא לתת בעין יפה.

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. (כה, ב)

ופירש רש"י ז"ל: ויקחו לי תרומה - לי לשמי. והמפרשים דקדקו כפל הלשון: ויקחו לי תרומה", מאת כל איש אשר ידבנו לבו "תקחו את תרומתי". ויש לומר, דידוע הוא שאיש ישראל צריך לקיים תורתו ומצוותיו ית' בנדבת לב בכל הכחות ובכל החושים ובכל הגוף, ולפעמים בעת עשיית מצוה או בעסק התורה או בתפילות ובתחנונים ובשירות ותשבחות עושה האדם חשבון נפשו ומתמלא בושה מפניו ית' ובוש להרים ראש ואינו יכול עוד להמשיך בעשיית המצוה, כי עולה במחשבתו דכיון שהמצוות הם מאת השי"ת והם ממש חלק אלוך, א"כ איך אוכל אני השפל לקיים המצוה. והעצה היא, להזכיר לעצמו יחוד הבורא יתברך, כי היא מצוה שהאדם חייב לקיימה בכל עת ובכל רגע, וכשמזכיר לעצמו יחוד הבורא ית' - "אנכי" ו"לא יהיה לך" שהם אהבתו ויראתו ית' - יתחזק ויוכל לקיים מצוותיו ית' ולומר תפילות ותחנונים ושירות ותשבחות. וזו הכוונה: ויקחו לי תרומה, כמו שפירש רש"י ז"ל: לי לשמי, דבעת שהאדם עושה חשבון הנפש ועי"ז אינו יכול לקיים מצוות יזכיר לעצמו את שם ה' יתברך שהוא יחיד ומיוחד, ועי"ז: מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, שיוכל לקיים מצוותיו ית' בנדבת לב. ואיתא במדרש (פרשה ל"ג): ויקחו לי תרומה, כי לקח טוב נתתי לכם תורתך אל תעזבו. והתורה נקראת לקח טוב, כאשר פירשו המפרשים שהוא מלשון לקיחה, שבני ישראל לקחה את מצוותיו יתברך. ולכאורה יש כפל לשון בפסוק, "כי לקח טוב" היא התורה, ושוב כתוב "תורתך אל תעזבו". ולפי הנ"ל יתפרש

מכן להזכיר את המנורה. אמנם נראה שבכוונה תחילה הפסיק באמצע ענין השולחן, להורות על הקשר שחייב להיות בין המנורה המורה על תורה ובין השולחן המורה על אכילה הגשמית, היינו שלא תהיה חציצה בין הדברים הגשמיים ובין התורה, כשם שהמנורה ניצבה נוכח השולחן. כי המטרה צריכה להיות שהשולחן של האדם חייב להיות בבחינה הרוחנית של המנורה הרומזת על התורה ללא ניתוק בין שניהם. והשולחן יתעלה לבחינת מנורה.

ושמת את השלחן מחוץ לפרוכת ואת המנורה נוכח השלחן על צלע המשכן
תימנה והשלחן תתן על צלע צפון. (כו, לח) יש לדקדק, כיון שאמר: "ואת המנורה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה" מובן מאילו שהשולחן יהא בצפון, אם כן למה חזר ואמר: "השלחן תתן על צלע צפון." וי"ל על פי מאמרם ז"ל (שבת סג.): "מאי דכתיב (משלי ג, טז): 'אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד' אלא למיימינים בה אורך ימים איכא וכ"ש עושר וכבוד, למשמאלים בה עושר וכבוד איכא אורך ימים ליכא." ופירש שם רש"י ז"ל: "מיימינין בה עוסקין לשמה; משמאלים שלא לשמה", ולכאורה, אם העוסקים לשמה זוכים לשתיים: אורך ימים עם עושר וכבוד, למה אם כן לא כתיב בהדיא: 'אורך ימים ועושר וכבוד בימינה'. ונראה, שבא לרמז בזה דהעושר והכבוד צריכים להיות כלולים בתוך 'האורך ימים', שהוא עבודת ה', כדאיתא בספ"ק דכשארם רוצה להתפלל על פרנסה, יתפלל להשי"ת שיוכל בנקל לעבוד אותו ית' בלי שום מניעה ודאגה, וממילא נכללת בתפילה זו גם בקשת פרנסה, שהרי לעבודת השי"ת צריכין גם לפרנסה בהרחבה. ומעלת תפילה זו היא, שכיון שבקשת הפרנסה צפונה וטמונה בתוך תפילתו על רוחניות, אין עליה שום קטרוג. וזהו הרמז: "השלחן" כשתבקש על פרנסה, "תתן על צלע צפון שתפלה זו תהיה צפונה ומכוסה בתוך התפלה על עבודת ה'.

(כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

סיפור על פרשת השבוע
אולי תוכל להציל מהכסף הרב להוצאות הבית. וכמובא מהרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב ז"ע המבזבז אל יבזבז יותר מחומש (כתובות טז): שדייק למה אמרו חז"ל לשון "המבזבז ולא הנותן" צדקה וכדו'. ואמר: ד"המבזבז" הוא לשון ביזה. דהיינו דרך מי שצריך לבזוז את עצמו שיתן אזי אל יתן יותר מחומש. אבל מי שנשאו לבז ליתן כל אשר לו, בוודאי שהרשות בידו ליתן. **הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב** חיתן את נכדתו עם הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל בכור בניו של הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ז"ע, בשבת שלאחר החתונה איחר המחותר לתפילה, והוא התנצל שזה בגלל שמקובל בידו מאבותיו לאמר את כל ספר תהלים לפני התפילה, ענה לו הרה"ק רבי יצחק מאיר, שגם לו יש קבלה מאבותיו לקיים את מה שמרמזים הר"ת של "תהלים": "לא תקפץ ירך מאחיך האיביון

מישל ובמשל לפרשת השבוע
רוח ליצרו, אלא הוא מתכוון גם להנאת עצמו, והיינו שישבחוהו בני אדם ויחשיבו אותו לאדם מהימן או שיש לו פניות אחרות, המצווה שהוא עשה, אף על פי שמצווה היא, מכל מקום מעורב בה גם חלק שאינו לשם שמים, ואין היא נחשבת למצווה שלמה. וזהו שאמר הכתוב: "ויקחו לי תרומה". הקב"ה אמר לישראל: אם לוקחים אתם תרומה - קחו אותה "לי", שכוונתכם תהיה טהורה אך ורק לשם עשיית נחת רוח למי שאמר והיה העולם, כי אז תהיה התרומה שלמה. המצווה נקראת מצווה לה' אם עושים אותה לשמו יתברך. כאותו אדם שהפועלים בונים עבורו בית כנסת, ובית הכנסת נקרא על שמו.

ויבא דהילולא

הרה"ק רבי יצחק אייזיק טויב מקאליב ז"ע ז' אדר תקפ"א

אמר שהם במקום יסורי רבו הרבי ר' אלימלך ז"ע. והבינו ברוב צדקתו ועוצם קדושתו התגבר על מכאוביו ויסוריו, ולא נתבטל עי"ז מתורתו ועבודתו בקודש. ומסופר שפ"א כששכב בחליו, ואחד ממשמשיו הנאמנים יחד עם הרופא המומחה עמדו עליו ונתנו לו איזה סם רפואה שישתה ולא רצה, ואמר לו משמשו: רבי! איזה מוזט טרינקען! [רבי, חייב אתה לשתות], ענה לו רבינו: דיא זאגסט מיר איך מוז טרינקען! [אתה אומר לי שאני חייב לשתות?!] והגביה עיניו כלפי מעלה ואמר, רבש"ע! דיא ווייסט אפילו אזוי פיעל (והראה באצבעו) טוה איך אויך נישט אהנע כוונה, און עהר וועט מיר זאגען איך מוז! [רבש"ע, אתה יודע שאפילו מקצת דמקצת ממעשי אין אני עושהו בלא כוונה מיוחדת והוא אומר לו שאני חייב לשתות?!]

מסופר שהרה"ק מקאליב ז"ע עשה פירוש לה"נועם אלימלך", והודיעו לו מן השמים שאין רשאיין לגלות כל כך, שרף הרה"ק את החיבור. **לאחר נישואיו** עם בת דודו הנגיד ר' עזיל כ"ץ מעיר טערצהאל, התיישב בעיר מולדתו סערענטש, כשדחקות ועניות היתה אז מנת חלקו, מאחר שלא אבה להתפרנס ממשרת רבנות כלשהו. כאשר נוכח הגביר הצדיק רבי יעקב פיש במצוקתו של אותו צדיק נכמרו רחמיו, והיה מסייעו בהלוואות רבות והגונות עד אשר עלו ונצטרפו לסכום עצום, שלא היה ביכולתו לשלמו. או אז מצא רבי יעקב -

כתיב 'ועשית' ובארון כתיב 'ועשו ארון', אמר ר' יהודה ב"ר שלום, אמר לו הקב"ה יבאו הכל ויעסקו בארון, כדי שיזכו כולם לתורה". ויש לפרש דברי המדרש, דהנה יש להבין הענין שבכל הכלים כתיב: "ועשית", הלא הכלים נעשו על ידי בצלאל ואהליאב ושאר חכמי הלב ולא בידי משה רבנו, אלא הענין הוא, שאף על פי שהכלים נעשו בידי בצלאל וחכמי הלב, ובודאי עשו אותם עם השגות נעלות ונשגבות, כאמרם ז"ל (ברכות נה, א) בכל זאת לא זכו להשיג את קדושתם ואת הסודות הגנוזים בהם עד תכליתם, והיו צריכים לעשותם על דעתו של משה רבנו, שכן משה רבנו בודאי זכה להשיג את כל הסודות והקדושות הגנוזות בהם, ולכן כתוב בהם: "ועשית", לפי שחכמי הלב עשאום על דעת משה רבנו ע"ה. אמנם כל זה אמור בשאר הכלים, אבל הארון שבו היו מונחים הלוחות, שהוא כנגד קדושת התורה, לא היו יכולים לעשותו אלא על דעתו של הקב"ה, כי להשגת וקדושת התורה אין שיעור וחקר, כדכתיב: "ארכה מארץ מדה", ואף על פי שמשנה רבנו השיג בתורה יותר משאר בני אדם, כאמרם ז"ל: "ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לומר לפני רבו, כולן נאמרו למשה בסיני", אין זה אלא בערך והשגת שאר בני אדם, אבל גם הוא לא השיג את התורה עד תכליתה, ולכן עשו את הארון, שבו היתה התורה מונחת, על דעתו של הקב"ה. וזהו: "מפני מה בכל הכלים האלה כתיב 'ועשית', ובארון 'ועשו ארון' אמר לו הקב"ה יבאו הכל ויעסקו בארון כדי שיזכו כולם בתורה", והיינו שמאחר שהארון הוא כנגד עסק התורה, שאף אחד לא הגיע לתכלית השגתה, יהיה נעשה על דעתו של הקב"ה, באופן שהכל שוים בו, ומשום כך כתיב: "ועשו".

ושמת את השלחן מחוץ לפרוכת ואת המנורה נוכח השלחן וגו'. (כו, לה)
מהראוי להבין לשם מה הפסיק הכתוב במיקומה של המנורה באמצע דבריו על מקומו של השולחן. ולכאורה היה צריך לסיים את עניינו של השולחן ורק לאחר

אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב ז"ע אמר בזה"ל העולם אומרים עלי שיש לי לב טוב, והאמת כן הוא אבל מה אוכל לעשות עם הלב טוב קאהן איך דען גיבען מייין הארץ וועט דען דער איד אריין לייגען מייין הארץ אין דער יוהר אריין, [אבל מה אוכל לעשות עם הלב טוב וכי יכול אני לתת את לבי לעניים, וכי העני יוכל לאכול את לבן]. אך מה אני עושה הלא רחמנא ליבא בעי ואני עושה חילוף עם השי"ת, אני נותן לו את לבי ואצלו כתיב לי הכסף ולי הזהב והוא יספק לי שאוכל להעניק להעניים כדי רצונם. **הרה"ק רבי יצחק מאיר** היה מחלק את כל כספו לצדקה, ולא היה לו אף פעם כסף עבור הוצאות ביתו, ותמיד היה חייב לחנוונים כסף רב, וכשהיה חוזר מעיירות בהם ביקר חזר ללא פרוטה אחת כי את הכל חילק ופיזר לנצרכים, ובתו הצדיקת מרת רחלה היתה נוסעת אחריו לעיירות

ויקחו לי תרומה. (כה, ב) רש"י ז"ל לי לשמי משל: אדם החפץ לבנות בית כנסת או בית מדרש בממונו, אולם הוא אינו בנאי ואינו יודע כיצד בונים, מה הוא עושה? מזמין פועלים, הם בונים את בית הכנסת והוא משלם להם את שכרם. ודאי שאיש לא יאמר במקרה זה שבית הכנסת הוא של הפועלים ועל שמם הוא נקרא. הפועלים עשו רק את עבודתם כפי שביקשם אותו אדם. בית הכנסת יקרא על שם האדם שהזיל כסף מכיסו לבנותו והיתה לו כוונה לכך מלכתחילה. **הנמשל:** בדרך זו מסביר הרה"ק רבי ייבי מאוסטראה ז"ע את חשיבות הכוונה הנכונה והטהורה בעת עשיית המצוות. אדם העושה מצווה אולם אין כוונתו רק כדי לעשות ע"י כך נחת

ויבא דהילולא

הרה"ק רבי יצחק אייזיק טויב מקאליב ז"ע ז' אדר תקפ"א

שמעלקא מאציל עליו מהודו. ושם במחיצתו החל לעלות עד שזכה להתקדש להתעלות כאיש אלוהי קדוש ונורא. **עוד בהיותו בניקלשבורג,** נקלע פעם הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע למעון קדשו של הרבי ר' שמעלקא, וצדה עינו הטהורה את גדלות רוחו של רבינו, ואף חתם אז יחד עם הר"רש על כתב הורמנא עבדו, בו העתירו עליו שבחים רבים. מני אז נתקשר אל הרה"ק מליזענסק בקשר נפשי עמוק, ונסע אליו לעתים קרובות, לחזות בזיוו ולהתבשר מאור תורתו הק'. ויסופר, כי פעם כאשר שהה, בשבת פרשת בא, אצל הר"ר א' בליזענסק, ביקש ממנו רבו שלא ימצא אצלו בעת אמירת התורה. על אף כך, לא יכל להתאפק ונשאר שם. באמצע אמירת התורה, קפץ ממקום ישיבתו, והחל לרוץ לאורך החדר, אנה ואנה, שהתלהבות עצומה, כאשר מפיו בקעות פסוקי הלל, בקול רם, והיה לפלא בעיני הנוכחים **מאוחר הסביר את מעשהו,** כי כשפתח רבו באמירת התורה בענין קרבן פסח, שהיא מענין הפרשה, המשיך עליו הארה כה גדולה, עד שהיה נדמה לו כי הנה הוא מקריב כעת את קרבן הפסח **דביקותו ברבו** היתה כ"כ חזקה עד שגם עשה כמעשהו, ולאחר פטירת רבו הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע קיבל רבינו על עצמו לסבול יסורים עבור כלל ישראל, כאשר כן עשה רבו הרבי ר' אלימלך כידוע, וכאשר באמת רבינו סבל יסורים גדולים ונוראים בפרט בשנות זקנותו,

בעת עבודתו במרעה בגיל 8 שנים פגשו פעם הרה"ק רבי לייב שרה"ש ז"ע, והכיר בו נשמה נעלה מאוד שוכנת בקרבו. החל להתידד עמו, ומשכו בדברים לבוא ולבקר בהיכל הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג ז"ע. באומרו לו הנה הבאתי לך"ק נשמה גבוהה וקדושה מהיכל הנגינה. ואכן, שם מצא את מקומו כשהרבי ר'

מפתן בית הכנסת, זה אומר: "אנא, הכנסו אתם תחלה!" וזה אומר: "אדבר, עליכם להכנס תחלה!" עד אשר אמר הרה"ק מקאליב לרעהו בעל ה"ישמח משה": ממה נפשך, בין איך גרעסער? הייס איך איין אריין גיין? זענט איר גרעסער? נו גייסט אריין! [אם אני הוא הגדול? א"כ הנני מצוה עליכם להכנס בראשונה, ועליכם לשמוע לדברי! ואם כבוד מעלתו הגדול? א"כ בודאי ראוי שהוא יכנס תחילה!] **ובספר קרבן משה** מביא ששמע מהגה"צ רבי יעקב אלימלך אבד"ק דעש"ז צ"ל: שכאשר שמע רבינו את הרה"ק בעל ה"ישמח משה" ז"ע מתאנח מדוע משיח עוד לא בא? אמר לו: "אוהלער רב איהר קרעכט און קרעכט וועגן משיחן און מילאזט איין קרעכט, ווען איך וואלט געבן איין קרעכץ וואלט ער שוין דא געווען" [הרב מאוהעל הנכנס מתאנחים ומתאנחים בשביל ביאת המשיח ונותנים לכה להתאנח הלאה, ואילו כשאני הייתי מתאנח היה כבר מזמן מגיע].

הרה"ק מקאלוב ז"ע נודע בשערי ההלכה, ואנו מוצאים חתימתו יד קדשו בענין שאלת עגונה בספר שו"ת גאון הדור רבי משולם איגרא ז"ע (חלק אבה"ע סי' יז) בתשובה שכתב אותו גאון לבעל "באר מים חיים" ז"ע. מענין ביותר מכתב קדשו של בעל ה"חתם סופר" ז"ע אליו הדין אף הוא בשאלת עגונה שהותר להינשא על ידו, בניגוד לדעת הצדיק מקאלוב ז"ע, ובאגרת זו מכתתו בתוארים מופלאים: "צדיק ונשגב חסידא ופרישא הרב המאור הגדול" תוך כדי בקשה שיסכים להתיר זה "ברוב צדקו וחסידותו", והוא חותם בברכה: "וה' ירים קרנו יום ונשא וגבה מאוד, דברי אהובו בנפש מאד החותם בכל חותמי ברכות" **כידוע** היה רבינו עובד את ה' בכל לבו ונפשו, ושלחבת אש קודש היה בוער בקרבו עת עבד הבורא בעבודה שבלב זו תפלה, כידוע היה בעל יסורין ומכאובין רח"ל ועכ"ז התגבר כארי לעבודת בוראו. קולו היה קול ערב ונעים במתיקות ונעימות נפלאה, כמו שידוע שדרך עבודתו בקודש היה בשירה וזמרה, כי חננו ה' בקול נעים גילת ורנן. לא רק בני עליה ראו והתפעלו מעבודתו הקדושה, אלא להבדיל גם גוים היו מלאים התפעלות. וכידוע שבקאליב היה גר רופא גדול בשם ד"ר יושא, ופעם עבר על פתח ביהמ"ד שרבינו התפלל שם וכשמוע את התפלות בקול אדיר וחזק אמר "דאס מוז זיין גבורות ה', דער מענטש האט דאך שוין נישט קיין לינגאן" [זה מוכרח להיות גבורות ה' מפני שהאיש הלז אין לו כבר ריאות] כי ידע את מצב בריאותו של רבינו שהיה חולה אנוש.

הנהגה מיוחדת היתה לו, לרבינו, בעבודת בוראו, בדרך שירה וזמרה, בהתלהבות ובמתיקות נפלאה את דרכו זו - סיפר פעם בעצמו - קיבל מרבו הרה"ק הר"ש מניקלשבורג "שזכה ברוב חכמתו להשיג את כל השירים שנגנו הלויים בבית המקדש". ומקובל כי הי' לו ניגון על הפיוט אדיר במלכה שהי' מזמר לאחר הסדר, ורבו הק' קיבל אותו מהמגיד הגדול ממעזריטש ז"ע וגילה כי אותו ניגון שמע המגיד הק' מרועה צאנו בשדה והרגיש שמקורו משירת הלויים על הזוכן בבהמ"ק.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב ז"ע התבטא פעם אודות אחד מניגוני רבינו, אותו נהג לשורר לעיתים קרובות: בכחו של ניגון זה להשיב את לבבו של הנידח שבישראל לאביו שבשמים. והוסיף לומר: מלאכים ושרפים רעדו בעת שהוא שר זאת. **ענין נעלה ומויחד** היה לו בשיריו הידועים, אותם "קנה" מרועי צאן ששרו אותם לפני צאן מרועיתם, והעלם מחול אל הקודש, כאשר החליפם במילים נשגבות, שביטאו נרגשות את צערם של ישראל, עבור השכינה השוויה בגלותה, וכמיהה עצומה לגאולתה השלימה. לפי המקובל, את ניגונו הידוע המתחיל במילים: "גלות, גלות", שמע פעם בעת טיילו ביער מפי רועה צאן, וקנה ממנו עבור מטבע כסף, אחר ששילם לו עבור כך ביקש ממנו שיחזור על שירו, וכשסיים הרועה לשיר, השתטח רבינו על הקרקע והתחיל לשורר זאת בהשתפכות עצומה במילותיו שלו, כפי הנוסח הידוע. אח"כ צוה על הרועה לשורר זאת שוב, לא עלה הדבר בידו, כי פרח מזכרונו... או אז גילה למקורביו שניגונו זה מקורו בשירת ישראל על נחרות בבל... **מובא, שכאשר שמע הרה"ק**

ועוד ימצא הילד חי ובריא בקרב הימים. **אמנם חלפו ועברו עוד כמה ימים** ועדיין הנער איננו, ובעיר נתחוללה סערה! והרבה ערלים חשבו לנקום ביהודי ולהתנפל עליו באמרם כי בטח הוא הרגו נפש, וכאשר נודע דבר מזימתם ליהודים נפל פחד גדול עליהם, וראש היהודים הגביר הצדיק ר' יעקב פיש זצ"ל נכנס אל רבינו וסיפר לפניו על הסכנה הגדולה הנשקפת עליהם, למען יתעצם בתפילה לעורר רחמי שמים בדבר ישועה ורחמים. ענה לו רבינו אל תירא ואל תחת כי ה' יהיה עמנו, רק תעשה ככל אשר אני מצוה אותך, ובכן תאסור את מרכבתך ונצא לדרך יחדיו עם בעל העגלה, וניסע דרך העיר ניר באטור, ובכל משך נסיעתנו עליך להשגיח ולהביט לימין ולשמאל, אולי נמצא את הנער תועה בדרך. **כן היה**, ונסעו שניהם יחדיו, ובכל משך נסיעתם הביט והסתכל רבי יעקב הנ"ל הנה והנה לכה המשיכו עד שהחשיך עליהם הלילה עוד הם נוסעים ולפתע הבחין ר' יעקב בהנער איך שהוא מסתובב עיפף ויגע ונעה בשדה, מיד לקחו והעלה אותו על המרכבה ויאכילוהו עד ששבה רוחו אליו, אז שאלו מה זה אתה בעבד הבורח מאדוני, ומי הוא זה ואיזהו האיש אשר הסיתך לעשות ככה, שאלות כאלו וכדומה שאלוהו, כי כן פקד עליו רבינו, למען יהיה לו כל זה לפתחון פה ועדות נאמנה בבית הערכאות, ויען הנער ויספר לפניו שחבריו הערלים באו אליו וישתו וישכרו עמו, ויסתו אותו על אדונו היהודי, איך שהוא משעבדו בפרך, וידברו על לבו שיברח וינוס לנפשו, אל כרך גדול עם הרבה אוכלוסין, כי שם תהא היכולת בידו לעשות חיל וכסף וזהב ירבה לו, הוא שמע לעצתם, ויעש כדבריהם, ומני אז אינו מוצא מנוח לכף רגלו ונודד וגולה, עד שכשלו רגליו ואפסו כוחותיו, ומדי ספרו זאת קלל הנער בקללות נמרצות את חמשת הערלים שהסיתוהו ושהיו לו גרמא בניזיקין להרע מעמדו ולהביאו אל הכשלו. **כאשר שמעו את דבריו אלה**, השביעו אותו שלמחרת בעת עמדם אצל המשפט, לא יאחד שם שום דבר, ויעיד עדות במשפט מבלי להליל דבר איהם, וככל שהגיד אליהם עכשיו כן יגיד מחר לפני השופטים, וכן היה, וקיים לעשות ככל אשר נשבע להם, וכתוצאה מזה ענשו את הערלים הנ"ל וישמו אותם בבית האסורים, וליהודים היתה אורה ושמחה.

ובענין שמירת בני עמו מכל מרעין בישין, סיפר עוד הרה"ג הישיש מו"ה חיים פסח פעטמאן זצ"ל (שהיה רב ומ"מ בק"ק ב' פעסט ואח"כ בעה"ק צפת בעמח"ס 'תורת חיים') שמקובל בידו שרבינו היה מרחיק ומגרש את הרוחות ושדים מסביבתו, שהיה רגיל לסנוע עם מרכבו בתוך היערות ואחז בידו מקל - שוט (ביט"ש בלע"ז) שהיו רשומים עליו שמות הק', והיה מעלה ומוריד ומכה בשוט ומשמיע קול ברצועה והבריח בזה את המזיקים שלא ירעו ולא ישחיתו בכל גבולו.

בקדושתו המופלאה זכה לטהר לבם של ישראל לאביהם שבשמים. אמנם יחד עם זאת העריך גם את אלו שלא זכו להתדבק בקדושת שבת באותה מילה של התרוממות. וכך מביא בשמו ה"דברי יחזקאל" (לקוטים) שפירש את לשון הזמרה: השומר שבת הבן עם הבת לא-ל ירצה כמנחה על מחבת, כי לא רק אנשי המעלה שהם בבחינת בן, אלא אפילו גם הפחותים ששמירת שבת לגביהם היא באופן פשוט בבחינת בת, אלו ואלו רצויים לפני השי"ת, שהרי לגבי מנחה שהיא קרבן עני שנינו: אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוין לבו לשמים (מנחות קי, א במשנה). וזהו: כמנחה על מחבת - כשם שבמנחה גם זה שהביא מנחה מועטת הרי היא לרצון, כך גם שמירת שבת בכל צורה שהיא - בדוגמה נמוכה כבת, בכל זאת: לא-ל ירצה ויתקבלו לפניו ית' בריצון.

מסופר, שכאשר נחנך בית הכנסת בעיר קאליב, כיבד המרא דאתרא הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ז"ע את הגה"ק בעל "ישמח משה" מאוהעל ז"ע להכנס תחילה לבית הכנסת. מיאן ה"ישמח משה" להכנס תחילה, וטען כי משום כבודו של הרה"ק מקאליב ה"מרא דאתרא" ראוי שיטול הוא חלקו בראש. ואולם הרה"ק מקאליב ביקש כי האורח הנכבד והקדוש, הגדול בתורה ובצדקות, יכנס הוא ראשון. **עמדו כך** שני הצדיקים על

שניסה רבות לשכנע את רבינו שיטול על עצמו את תפקיד הרבנות בעיר הזדמנות נאותה להגשים את שאיפתו, ובהעמדת פנים כמי שזקוק בדחיפות לסכום גדול, תבע ממנו לסלק לו את חובו על אתר, או שבשכר מחילת החוב יאות על עצמו להתעטר בנזר הרבנות. מחוסר ברירה נעתר רבינו לבקשתו, ואכן באותה שנה, שנה תקמ"א, התעטר בכתר הרבנות בקאליב, והגלילות, שמנו מאתים ושמונים קהילות. **וכנהוג באותן הימים** שהמרא דאתרא היה דורש ביום ההכתרה והיה נקרא "איניציגס דרשה", וגם הפעם בקשו ראשי הקהלה מרבינו שידורש בשער בת רבים, אמנם רבינו סירב ואמר להם שתחת הדרשה יסעו עמו מחוץ לעיר. וציום להראות לו איזה שדות הם מיהודים ואיזה מן הגוים, ועל כל שדה שהיה מיהודי אמר כאן לא יהיה ברד, וכן היה שלמחר נפל ברד, ועל כל השדות שהיו של הגוים הכה הברד, וכל תבואתם נתקלקלה, ובה החל לנהל את נשיאות כהונת רבנותו, ותהי ראשית ממלכתו ולפקח במילי דמתא להרים קרן התורה והדת ולתקן כל דבר הטעון תיקון.

את רבנותו כונן בעוז ובזרמה, ואת יסודי היהדות העמיד על תילם, כאשר יסד בתי תלמוד לצעירי הצאן, וביטל מנהגי בורות ופריצות שהיו נהוגים בשעתו, בתבונה ובדרכי נועם, וכפי שאכן היה נודע למחזיר גדול בתשובה שכנפשות רבות השיב מעוון והוא היה מהראשונים שהפיצו "תורת החסידות" במדינת אונגריין ומתלמידיו הגה"ק בעל מראה יחזקאל ז"ע והגה"ק בעל טיב גיטין וחסידו "אשוור", שהיה שגור בפיהם כל כתבי הארי ז"ל על פה ממש. **הם היו קיבוץ של חסידיו עליון** שדרו בכפר "אשוואר" שנתקשרו יחדיו לעבודת ה', ונקראו בשם "צדיקים נסתרים". הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארא ז"ע בספרו "היכל הברכה" (סוף פ' מטות) קורא אותם חסידיו "אש ואור". **ומרגלא בפומיה לומר**, כי חובת לימוד זכות על כל אחד מיישראל הוא בגדר של ייחוד שמו ית'. שהרי "דן את כל האדם לכף זכות" בגמט' "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד". ורבות מסופר על כך בכל רחבי אונגארה, ומוחזה לה, יצא טבעו, כקדוש עליון וכגאון אדיר אשר כל רז לא אינס ליה, דבר שבא לידי ביטוי בתשובות שונות שהריצו לו גאוני דורו.

כמו"כ הרבה נפשות שהיו משוקעים בעומק הקליפות ובעבירות חמורות רח"ל, החזיר רבינו למוטב באור תורתו ובכח קדושתו, והשיב לב בנים סוררים אל אביהם שבשמים, עד שזכו אח"כ להיות צדיקים ובעלי מדרגה מפורסמים. ומסופר שפ"א בא לפניו איש אחד בעל עבירה שלא הניח עבירה שלא עבר עליה, וביקש ממנו שיתן לו עצה לתשובה, והשיב לו שישאר אצלו לשבת, ואמר להרבנית הצדקנית שלו שתכין סעודה גדולה, כי מחר תתקיים אצלם ברית מילה, כאשר נכנס רבינו לביל שב"ק אחר התפילה לביתו עטוף בטליתו והתחיל לזמר בקול נעים "שלום עליכם מלאכי השרת" מיד התחיל בעל עבירה הלזה להרגיש שרבינו מוציא את נשמתו ממנו ומכבס אותה, כמו שמכבסים את הבגדים הלבנים במים רותחין, ומשפשפים אותם אח"כ בצוננין ומייבשין אותם, ואחר הקידוש כבר הרגיש שהוזהרה לו נשמה טהורה וחדשה, והרגיש עצמו כתינוק שנולד כבריה חדשה, ובסעודת היום הסביר רבינו שע"כ אמר שהיה אצלו ברית מילה כי נתקיים בו "ומלתם את ערלת לבבכם וגו'".

רבינו היה אביהם ופטרונם של קהלתו, וכנשר יעיר על קנו כן סכך עליהם באברתו, והצילם ממלתעות כפירים ושיני אריות, שונאי ישראל צוררי היהודים אשר רצו לבלע אותם כבלע את הקודש. ואירע פעם שאצל אחד מתושבי העיר קאלוב שימש ערל נער צעיר כרועה צאן, והי' היום נעלם הערל ועקבותיו לא נודעו, ובקשוהו בכל הסביבה ולא מצאוהו, ואחרי ימים אחדים בא אבי הנער אל היהודי בפנים זועפות והזהירו באמרו, כי ברור לו שבנו נמצא אצלו, ובכן אם לא יחזיר אותו אליו אז מרה תהיה אחריתו, כשמוע היהודי את דבריו נפל עליו פחד גדול והלך אל רבינו וסיפר לו את צרתו, ושפך לפניו שיחו שיצילו משופטי נפשו, רבינו ז"ע נחמו ועודדו שלא יפול לבו בקרבו, אך ישים בה' מבטחו שיצילו מן המיצר,

צ"ח) השיב לו, כי משמש הוא כפרתן של ישראל אם כן - נעה רבינו ברוב עונותיו - הרי על עונותיו ודאי שאין מחובתו של משיח לסבול... וקיבל עליו אז יסורים, כשתנאו עמו, שיסרו ממנו בכל ערב שבת עד צאת השבת. וכך אכן היה בכל משך שנות חייו, במשך השבת לבש בגדים כאחד האדם ולא סבל כל יסורים ותיכף בצאת השבת היה מוכרח לפושטם בגלל גודל היסורים. **רופאיו יצאו מגידרם** בהתפעלות עמוקה מכח סבלו בדומיה, יסורי איוב שאין בכחו של בן אנוש לסבול. **וכשביקר אצלו הרופא** שאלו הרופא איך יוכל להיות שילוד אשה מסוגל לסבול יסורים כאלו, וענהו דאיתא שיסורים ממרקים עונותיו של אדם, וא"כ הרי מעלתם נשגבה מאד, וממילא היסורים שכבר עברו עלי ה"ז בשבילי תענוג גדול מאד, שה"ז 'ממרקים' ושמה אני שזכיתי ביסורים אלו, והתענוג שיש לי מהמירוק עונות שבער עלי זה גופא נתן לי את הכח לסבול ולקבל עלי עוד יסורים על הרגע הבא. **ופעם אחת שאלו רופא:** איך יכול אדם לסבול יסורים תמיד? השיב: היסורים שבעבר אינם כואבים, היסורים שבעתיד מי דואג למכאוב שבעתיד? נשארים היסורים שבהווה יסורים של רגע, ומי אינו יכול לסבול יסורים לרגע? **מופלאים ביותר דבריו הנשגבים**, שאמר פעם לתלמידיו: "אם הייתי מתאנח אנחה אחת, אמיתית, אז כבר היינו זוכים לגאולה השלימה" וכשהבחין בתמיהה הרבה שנצטיירה על פני תלמידיו, כאומרים נו, כי למה לא יעשה כן... השלים ואמר: אבל מה אעשה ואיני מסוגל להוציא אנחה מלבי.

סיפר בנו מ"מ הרה"ק רבי משה חיים ז"ע מרוזדול היה חתנו של שר בית הזוהר ה"עטרת צבי" מזידיטשוב ז"ע. באחד מלילי הסדר הסב ליד שולחן אביו, וכאשר חזרו לזידיטשוב סיפרה כלתו לאביה הצדיק שהתפללה לראות את חותנה מקאליב מתהלך בביתו עד שעה לפני חצות, ורק כאשר הגיעו שלושה שרים ואתם ארבעה מטרונות קיבלם בחיבה יתירה ולאחר שעזבו ישב לערוך את הסדר. תשובת אביה היתה בהתרגשות רבה: "דעי כי היו אלו האבות והאמהות שנשלחו מהעולם העליון, לאחר שחונתך הצדיק מיאן לערוך את הסדר, עד שיבטיחו לו מן השמים שיושם קץ לצרותיהם של ישראל ותבא הגאולה, וכך הרעיש עולמות, ובכדי להפיס את דעתו הגיעו להודיעו כי לא בא עוד הזמן, ועליו לקבל זאת באהבה". **ופעם אחת נרדם** ביום ראשון של חג השבועות, והכירו עליו בני ביתו כי אין זו שניה רגילה, אלא עליית נשמה, ולכן לא הרהיבו עוז בנפשם להקיצו. אבל ביום השני של החג, כאשר ראו כי עדיין לא התעורר מדבקותו, נבהלו מזה והקיצוהו. אחר החג כאשר סיפרו הדברים לפני מחותנו הרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב ז"ע, אמר: חבל חבל, שהקיצוהו ביום שני מדבקותו, כי עלה לעולמות העליונים והרעיש על הגאולה, וכבר הגיע קרוב להיכל המשיח, ואילו לא הקיצוהו, היה פועל להביא את הגאולה השלימה. **סיפורי נפלאות** שמימיים רבים מתהלכים אודות קדוש עליון זה, אשר **כ"ק מן מהר"א מבעלזא ז"ע** הגדירו פעם כ"מלאך", וכפי שמקובל בפי חסידים שהיה נוהג לתת קרובות לטובל במקוה של האר"י הק' בצפת, לשם היה מגיע בקפיצת הדרך, וכמה סיפורים מתהלכים בענין זה.

סיפר הגביר הצדיק ר' יעקב פיש ז"ל [שהבעש"ט בירכו בשתי ידים, והיה זקן גדול מאה ו"ג שנים] ופעם אחת קודם כל נדרי לעת ערב שכל העם היו עומדים בטליתים וקיסטלען ואומרים תפלת זכה בבכיה גדולה קרא לר' יעקב פיש ואמר לו ר' יעקב שפאנט איין א וואגן וועל איך פארהרין שפאצירין, והתפלל ר' יעקב, ועם כל זה לא אמר לו מאומה בידועו אותו היטב ושלא לביתו והביאו העגלה מורתמת ונסעו שניהם יחד חוץ לעיר על שדותיו של ר' יעקב והיה שם מעט מים ופשט הרה"ק מקאלוב את בגדיו במהירות גדולה ברגע אחד וטבל א"ע הרבה פעמים ור' יעקב עמד ולא ידע מה לעשות ובין כך ובין כך לבש את בגדיו ונסע תיכף לבכה"ס שלו ועמד להתפלל לפני העמוד ולה"ר יעקב היה פליאה גדולה עליו שמעולם לא היה מים שם באותו מקום בשדות שלו שכל אחד מכיר את שלו.

צוטערן די מלאכים וועגען פונעף הונדערט רייניש?!" (כאשר אייזיק'ל מגן "ומלאכים יפחזון" זוחלים ורועדים כל מלאכי מעלה, מה שיחו אודותי למעלה בשמים, שאייזיק'ל בגין ריוח ממון של חמש מאות רייניש הרעיד את מלאכי המרום!].

פעם אחת בא לפניו שאלה על עוף ואמר הרה"ק לתלמידו הרב ר' שאול פוק עיין בה כי הוא לאיש עני וצורך שבת קודש, ר' שאול לקחו בידו ואמר כשר מבלי שום בדיקה ועיון, ושאלו רבו מה זה כי לא עיינת בו כלל, ענהו מובטחי בדברת רבי כי בודאי כשר הוא, אמר לו יפה דנת יפה הורית, וסיפר לו כי פ"א נפטר ונעדר לעולמו צדיק מפורסם וגם היה קולו ופרקו נאה, וכבדוהו בעולם העליון לילך לקבל שבת ונתהווה רעש גדול כי באה אשה אחת בקובלנא והעוף בידה, ואמרה כי פעם אחת באה לפני עם שאלה על עוף בעש"ק והרה"ק לא רצה להטריח עצמו ולצדד ההיתר והטריף העוף ולא היה להאשה הזאת בשר לאכול ואם היה מטריח א"ע היה יכול להכשיר זה העוף, ופסקו בב"ד של מעלה יען כי הוא ביטל להאשה עונג שבת שלח לכן קנסוהו שלא ירד לפני התיבה לקבל שבת אשר על כן טוב עשית כי הכשרת העוף וכשר הוא **כאשר בא הרה"ק בעל 'בני יששכר' ז"ע לאונגארן**, (שהיה ד' שנים רב במונקאטש ואח"כ שב לפולין) שאל מאיש אחד אשר היה אצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ז"ע שיספר לו דבר אחד מה שראה שם. וסיפר שהיה פ"א בשעת הדלקת נרות חנוכה, וקודם ההדלקה סיפר הרה"ק מקאליב מעשה אחד אשר בכפר אחד, היה דר איש אשר שמו לוי, והיה עם הארץ גדול, אבל הצליח מאד במסחריו עד שנעשה עשיר גדול, ע"כ לקח לבתו הראשונה חתן בן תורה, ואח"כ נתעשר עד שנעשה גביר עצום, וכבר היה לו השגה ליקח חתן לבתו השנייה את העילוי המפורסם, ולכן נסע עם חתנו הראשון לעיר אחד אשר היתה שם ישיבה גדולה וביקש מהראש ישיבה שיתן לו את המובחר שבתלמידי הישיבה, וכן עשה שנתן לו, אך כאשר רצו לכתוב תנאים נפל בדעתו של הנגיד שאינו יודע לכתוב, והמנהג שאבות חתן וכלה חותמים על שטר תנאים, אבל חתנו הראשון אמר לו, אל תדאג כי אני אלמדך האיך לכתוב ולא יכירו שאיך יודע לכתוב. **ואמר לו חתנו**, הלא שמך הוא "לוי" וא"כ תכתוב כל ראשונה "אלאנגען שטריך" [קו ארוך] ואח"כ "א מיטטעל שטריך" [קו אמצעין] ולבסוף "א פינטעלע" [ולבסוף רק נקודה קטנה] כזה: "לוי", אך כאשר הגיע עת כתיבת התנאים, החליף העם הארץ את הענין, וכתב תחלה "א פינטעלע" ואח"כ "אמיטטעל שטריך" ואח"כ "אלאנגען שטריך" כזה "יון". **כי לא ידע** כי בלשון הקודש - בניגוד לכל השפות הלועזיות כותבים מימין לשמאל, ולא משמאל לימין, התחיל הכפרי משרטט בהתלהבות כפי שהתבקש - קו ארוך, בינוני וקצר. אך כאשר הביט רבינו בחתימתו, והנה היהודי לא כתב "לוי" אלא "יון" משמאל לימין כהרגלו... כמעט וכבר התייאש רבינו מכך, אך לפתע לבשו פניו התלהבות, עיניו ירקו בריקים וקרא בקול: "עתה ידעתי מה היתה מלחמתם של החשמונאים ביוונים, כי החשמונאים, היפוכם של היוונים הם, הביטו וראו, הנה על דף זה כתב היהודי "יון" אולם כאשר נהפוך את הדף לצדו האחר נמצא את השם "לוי", הרי לנו, כי הלויים - השבט הנבחר - שבטם של החשמונאים - היפוכם של היוונים הם..." **כך סיפר האיש** להרה"ק בעל 'בני יששכר' ז"ע אשר מעשה זה סיפר הרה"ק מקאליב ז"ע קודם הדלקת נר חנוכה, אבל הוא לא הבין מהו השייכות לסיפור זה עם נרות חנוכה וענה לו הביני יששכר' אשר בסיפור זה טמונים כל עניני חנוכה, כי האיש נקרא "לוי" והחליף ענין של כתיבת שמו עד שנעשה בהיפוך האותיות "יון".

ידוע חולי ומכאוב גדול, היה רבינו במשך שנות חייו. סבל רב סבל מתולעים שהיו מרחשין תחת עור בשרו ל"ע והסבו לו יסורים נוראים, עד שלא היה מסוגל להתכסות בבגדים ארוגים, והוכרח להתלבש בבגדים קלים מקובל, שאת מכאוביו הזמין עליו בעצמו. היה זה כאשר פעם בעת שעשה עליית נשמה להיכלו של משיח, ושאל את מלך המשיח מדוע הוא סובל יסורים (כדאיתא בסנהדרין

רבי נפתלי מראפשיץ ז"ע ניגון זה לראשונה התלהב מאוד, והתבטא נשגבות: "כי בשעה שהרה"ק מקאליב, מזמר ניגון זה, אז נעשה רעש בעולמות העליונים ומתעורר מקור הרחמים, וכיתות כיתות של מלאכי רחמים באים לקבל פניו של הרה"ק ר' לייב שרה"ס ז"ע (שקירב את רבינו אל רבו הרר"ש מניקלבורג ז"ע) בהיכלו שבמרום, והם משבחים אותם ואומרים: ברוך שנתן לנו את הנפש היקרה הזאת.

כך היה מנהגו של הרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנז ז"ע לזמר ניגון זה לעיתים מזומנות. ומסופר, שפעם בליל שב"ק, אחר מזגו את הכוס לקידוש, התחיל לשורר ניגון זה בדביקות עזה במשך שעות ארוכות. סמוך לעלות השחר התעורר מדביקותו, וכשהבחין בשעה המאוחרת הפטיר: סבור הייתי שרק דקה אחת עברה עלי... **גם את שאר ניגוניו** החשיב הרה"ק מצאנז ביותר, והגדיר אותם כ"קודש קדשים". וכפי שמסופר, כי בגין רצונו העז לשיר את השיר "סאל א קאקאש" כפי ששר אותו רבינו מקאליב בלי שום שינוי למד לבטא את האות רש במבטא האונגרי. והעידו, כי כשהיה מזמר זאת היה שולחנו רטוב מדמעותיו ששפך כמים.

צדיקים אמרו בסיבת הדבר שהיה מרבה להשתמש בשפה ההונגרית בשוררו את שיריו הקדושים, כי בכך היה מסתיר ומצניע את עבודתו בקודש מעין רואים. וכן מסופר על ה"חווה" הק' מלובלין שהיה נוהג מדי שנה לאחר חג הפסח למנות ולפרט את סדרם של צדיקי דורו, ואת מדת השפעתם בעולם העליון. באחד השנים התבטא כי בהאי שתא לא זכה "לראות" בשמים את סדרו של רבינו. אח"כ התברר, שאת הסדר ערך בשפה ההונגרית... **פעם אחת אמר הרה"ק החווה מלובלין ז"ע** כי הסדר מליל הפסח של הרה"ק מקאליב ז"ע הוא חד בדרא מה שאין אור כזה בכל העולם.

הרה"ק מקאליב ז"ע היה מפורסם לבעל מנגן גדול כאשר למד מרבו הרר"ש מניקלשבורג ז"ע, ופ"א היה הרה"ק מקאליב באיזה כפר אצל בעה"ב, ואמר לו הבעה"ב רבי, מיין ב"ב בעט זייער דעם רבין צו זינגען ונתנה תוקף, והשיב הרה"ק אספר לך מעשה שהיה אצל הבעש"ט הק' כשהיה עוד מלמד סמוך ללבוב בכפר והתפלל שם לפני התיבה בימים נוראים ואנשי העיר לבוב חרה אפם ע"ז כי היה המנהג תמיד שאנשי הכפר באו להעיר על ימים הנוראים וגזרו אומר על אנשי הכפר שיבאו עם הבעל תפלה שלהם ללבוב להעיר להבהכ"ס הגדול להתפלל שמה כל השמ"ע של ימים הנוראים, וכאשר התחיל הבעש"ט בניגון של ימים הנוראים אחז רעדה כל השומעים ונתעלפו, ורצו אח"כ להמרא דאתרא בעל פני יהושע ז"ע וספרו לו, וציוה להם שילכו לפייסו, ופייסו אח"כ את הבעש"ט הק' וסיים הרה"ק מקאליב להבעה"ב נוא אז אייער ב"ב וויל הערין דעם ונתנה תוקף אויף אזא אופן וועל איך זינגען. **ובנוסח** אחר מסופר בבית חסיד זה התאכסן הרה"ק רבי אייזיק'ל והיה משדלו בדברים שיושיט לו את שרביט הזהב בעין יפה וברוחב לב, למען המצוה החשובה שלשמה הגיע.

עודנו מדבר אל לבו, קראה בעלת הבית לבעלה ה"חסיד", וביקשתו: "הואיל ותמיד תהילתו של הרבי בפך, והנך משבחו בכל עת כי יודע צדיק פרק בשיר ובימים הנוראים מטיב הוא נגן את הפיוט 'נתנה תוקף', בקש נא הימנו, שיתן בשיר קולו ויזמר לנו את הפיוט, כפי שהוא רגיל בבית מדרשו בימי הדין והמשפט. ואנו בתמורה ניתן לו את מלוא סכום הכסף הדרוש לו לפדיון השבויים, ובכך ימנע עצמו מן הטירחי היתירה והגדולה לכתת רגליו מבית לבית, דבר שאינו לפי כבודו." **אנוס** עפ"י הדיבור פנה החסיד לרבו והרצה את בקשת נוות ביתו. שמע הרה"ק מקאליב את ההצעה ואמר לחסידו: "תן לי מעט זמן לשקול את הדברים ואתן לך מענה". כעבור זמן מה השיבו רבי אייזיק'ל קאליבער ואמר: "האמת ניתנת להאמר שהכסף אכן נחוץ מאוד למצוות הפדיון, והיה חוסך ממנו רוב עמל ויגיעה. אך, אינני יכול לקבל את העיסקה בשום אופן", והסביר "ווען אייזיק'ל זינגט 'ומלאכים יפחזון' צוטערן אלא מלאכים. וואס וועט מען זאגן אויבן און הימל אז אייזיק'ל האט געמאכט

והבטיחו הרה"ק, פעם כשהלכו בדרך ביחד, בא לקראתם נכרי אחד ברכבו על סוס ודיבר עם הרה"ק, ולבסוף אמר לו בלשון אונגארן "בראווער יוד" והלך לו, אז אמר הרה"ק לר' יעקב ראת את אליהו הנביא, ומפני שאמר לו "בראווער יוד, צוה לחרוט לו מצבתו "והיה ערליכר יהודי".

מסופר שנאשר נסע הרה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זי"ע שנודע בהערצתו הכבירה אליו עוד בחיים חיותו - לקאליב, להשתטח על ציונו ביומא דהילולא, והגיע לעיר באטוה, סמוך ונראה לקאליב הפטיר בשביעות רצון: "מרגישים כבר את הקדושה שהשאר הרבי הק' מקאליב... והעידו בשמו שאמר כי שלש פרסאות סביב עיר קאליב. גם עד היום מרגישים קדושת הגה"ק מקאליב זי"ע. וידוע שהיה ברצונו לקבל את הרבנות בקאליב משום רוח הקדושה מהגה"ק מקאליב זי"ע ששרתה שם, אבל לא עלתה בידו.

כ"ק מרן מהרי"ז זי"ע מבעלזא זי"ע היה פעם על ציונו ביום היארצייט, ומפאת הלחץ זו הדחה פשוט באוהל, דחפו האנשים זה בזה, התרעם עליהם מרן ואמר: למה אתם נדחפים, האינכם רואים את הרה"ק מקאליב עומד ומברך את כל הנאספים **נשיבקר כ"ק מרן מהרי"ז** בבית המדרש בקאליב, ביקש מתושבי המקום לגדור גדר סביב מקום מושבו אשר שם עמד הרב הקדוש, כי אדמת קודש היא... ושאל אם עדיין קיים הכסא של הרה"ק מקאליב זי"ע ענו לו שקיים ומונח בהעלי של הבהמ"ד, ביקש כ"ק מרן שיורידו משם הכסא, וכשהורידו אותו ישב על הכסא ואמר אזא קדושה ער האט איבער געלאזט אויף אזא לאנגע צייט אזא קדושה.

רבינו הק' אמר קודם הסתלקותו, לאחר שבת "אין אסרו חג" ואכן לאחר הסתלקותו של הרה"ק זי"ע לא היה אף אחד ממלא מקומו, וכששאלו אותו תלמידיו אל מי יסעו אחרינו? והשכיב לתה: לזה ישב בכוחו להוציא נשמת ישראל המלוכלכת ולטהרה לזוגת שם כבסיים כתונת מלוכלכת ולהחזירה אח"כ נקיה, ע"כ דבריו הקדושים. **זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.**

דבר מנגד עיניו. ויסופר שפ"א עשה חסיד אחד סעודה נאה עבור רבינו, והעלה על השלחן דג קארפ גדול, יען שמע כי דרכו בקודש לאכול ראש דג של קארפ, ומאחר שרבינו היה איש חלש, ע"כ תיקן היטב את ראש הדג והגישו לפניו למען להחיות את נפשו, אמנם לגודל תמהונו לא טעם רבינו ממנו מאומה, כאשר הרהיב בנפשו עוז לשאול למה לא יטעום ממנו, ענה לו רבינו: "אבייזער תלמיד חכם און אמיוחס דערצו, וויל איך דוקא נישט!" [ת"ח רגזן וגם מיוחס איני רוצה דוקא ליהנות ממנו]. והרחיק את הקערה מלפניו ולא טעם מידי, בידעו את הגלגול אשר בדג הזה.

הענין מה שרוקדן ושמיין כ"כ בשמחת תורה, נודע מה שאמר בזה הרה"ק מהרי"א מקאליב זי"ע להסביר ע"פ משל לאחד שבא לבית מלון וצוה לתת לו מכל טוב, מאכלים טובים וחדרים נאים ביותר ככה עשה לא יום אחד ולא יומיים עד שבא בעה"ב אצלו עם חשבון גדול שישלם, אמר אין לי משה לשלם, וא"ל הבעה"ב אי"כ אמסור אותך לממשלה שיתנה אותך אל בית הסוהר, אל"כ ומה יהיה לך מזה הלא לא תרויח בזה כלום, אך כיון שאין לי לשלם הרואה לפניך ריקודים נאים מה שאני יכול, ועי"ז יתרבו הבאים כאן ותרויח עי"ז ממון הרבה כפי התשלומין המגיע לך. **וכן הוא בשלנו** שבכל הימים הנוראים אנו מבקשים בני חיי ומוזני ומבטיחין להקב"ה להטיב מעשינו, ובהגיע יום שמחת תורה ואין לנו מה לשלם ורוקדן לפניו ית' בשמחת תורתו ומכניסין בזה הרהורי תשובה בלבות בני"י ועי"ז יתרבה מצות ומעש"ט עכדה"ק. **בשנת תקפ"א עם צאת השבת** ביום פטירתו של הרועה הנאמן משה רבינו ע"ה ביום ז' אדר שני, החזיר רבינו את נשמתו הטהורה ליוצרה, ונטמן בקאליב. על פי צוואתו שציווה שלא לכתוב עליו שום שבח, אלא רק את השורות הללו חרטו על מצבתו הק': "היה יכול ללמוד על הדף והיה ערליכער יוד" ציונו הק' היה לאבן שואבת ורבתות בית ישראל, בראש עיני העדה, קדושים וטהורים, היו נוהרים לשפוך שם את צקון לחשם.

ומסופר כי הטעם שצוה לחרוט "והיה ערליכר יהודי" שבעת שהתאכסן בבית הרה"ק יעקב פיש צ"ל ביקש ממנו ר' יעקב שיזכה לראות את אליהו הנביא זל"ט,

במוצאי יו"כ הלך ונסע על שדות ולא היה עוד מים והלך תיכף אל הקודש פנימה ושאל את הרה"ק באמרו רבינו, מעולם איני שואל אתכם על ענינים שלכם רק עתה אני מבקשים להגיד לי הענין מהמים הזה והשיב לו ר' יעקב האט קיין שכל גיהאט זיך אויך טובל צו זיין בארה של מרים איז דעמאלט דורך גיאנגנין האב איך מיך טובל גיוועזין עכ"ל.

אצל רבינו נתקיים הכתוב (תהלים קמה, יט) "רצון יראיו יעשה" במילואו, וראו אצלו בממש איך שצדיק גזור והקב"ה מקיים, ברוב צדקותו וקדושתו היה שולט על הטבע ופעל ישועות בקרב הארץ למעלה מדרך הטבע. ויסופר שפ"א נסע על שב"ק לאיזה כפר הסמוך ונראה לעירו, והיה בעת קבלת שבת שמע קול המון צועקים כי נפלה דליקה והבערה ללהב יצאה בתוך תבואות של בעה"ב הלו, ורצה הבעה"ב לצאת להציל הונו ורכושו, כי אדם בהול על ממונו, אמנם רבינו תפסו בידו, ואמר לו, עמוד עמוד! ואספר לך מעשה רב: הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפאלי זי"ע היה משרת אצל רבו הק' הרבי ר' בער ממזריטש זי"ע, ופ"א סמוך לקבלת שבת כאשר אמר תהלים בגודל התלהבות שמע קול צעקה כי נפלה דליקה בתוך הבית, ואירע זאת לסיבת גודל חום האש אשר בערה בתוך התנור, ולאשר הרבי ר' זושא זי"ע היה המסיק העצים בהתנור, ע"כ קראו לו בדחיפות, זוסיא, עס ברענט! [זושא אש בוער!] ותחת שיפסיק באמירת המזמורים וילך לכבות את האש, עוד הוסיף לומר תהלים בגודל התלהבות ביתר שאת ועז, וביני לביני האש הלכה וגדלה, וצעקו עליו פעם שניה ושלישית, זוסיא עס ברענט! אז השיב להם, נו, עס ברענט יא, עם שטייט אין די תוה"ק ותשקע האש! [אם באמת בוער אש, הרי בתורה כתוב ותשקע האש] וכן היה שהאש שקעה וכבתה לגמרי, כן סיפר רבינו, וסיים ואומר אזוי זאג איך אויך, עם שטייט ותשקע האש! [כמו"כ אומר אני כתוב ותשקע האש] וכן הוה ששקעה האש אח"כ הבחינו כי בתוך אוצר התבואות נשאר כמו בור עמוק, כי שקעה האש במקומה ולא הוסיפה לבער את כל אשר מסביב לה. **כן ידוע** ומפלא הרגשת רוח קדשו, צופה ומביט למרחקים ומריח ודאין, לא נסתר

<p>מזלא טובא וגדיא יאה להרה"ח ר' חיים זעליג פיליפ שליט"א ולהסבים החשובים הרה"ח ר' יוסף אלימלך פיליפ שליט"א והרב ר' שלמה גולדהבר שליט"א והרה"ח ר' צבי אלימלך פרלשטיין שליט"א והרה"ח ר' ארי' דוב הכהן טלר שליט"א לרגל נשואי בתו - נכדתם הכלה החשובה תחיל' עב"ג הבה"ח המצוין אברהם יצחק נ"י בן הרה"ח ר' אהרן יודא פרלשטיין שליט"א י"ה"ר שיעלה היוזוג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים ותרשו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונורא מעליא לאוריש"ט החתונה תקיים א"ה ביום א' פ' תצוה אור לח' אדר תשע"ג באולמי "נחלת יהודה" רח דובר שלום 6 קרית בעלזא ירושלים</p>	<p>ברכת מזל טוב להרה"ח בנש"ק מוה"ר חיים שייף שליט"א מנכ"ל ישיבתנו הק' בעיה"ק ירושלים ת"ו. לרגל השמחה בעוננו באירוסי בתו הכלה החשובה שתיח' עב"ג החתן המוחלל המצוין כמר יעקב בן ציון דנציגר נ"י בן הרה"צ רבי יהואל שליט"א מבני ברק בן כ"ק האדמו"ר בעל אמרי מנחם מאלכסנדר וצוקלה"ר וחתן הרב הגה"צ אב"ד חלילי זצ"ל. הברכה אחת היא לסבים החשובים והנכבדים מפורסמים לשו"ת האדמו"ר מליזענסק שליט"א רמות ירושלים והאדמו"ר מאש"ל שליט"א בני ברק, בורא עולם בקנין השלם זה הבנין י"ה"ר שהיווג יעלה יפה לשל קיימא ולבני עדי, ויזכו לדורות ישרים ומבורכים לתפארת בית אבותם, מכל יוצ"ח אמן</p>
<p>מזלא טובא וגדיא יאה להרה"ח ר' מנחם מגדל הכהן טייכמן שליט"א ולהסבים החשובים הרה"ח ר' מתתיהו טייכמן שליט"א והרה"ח ר' יצחק צבי שרייבר שליט"א לרגל אירוס בתו - נכדתם הכלה החשובה תחיל' עב"ג הבה"ח המצוין נתן בנימין נ"י בן הרה"ג ר' ירמיהו צבי עקשטיין שליט"א י"ה"ר שיעלה היוזוג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים ותרשו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונורא מעליא לאוריש"ט אמן</p>	<p>ברכת מזל טוב להרה"ח ר' שלמה קופרשטיין שליט"א ולהסבים החשובים הרה"ח ר' ברוך מרדכי קופרשטיין שליט"א והרה"ח ר' מרדכי שמעון זיכרמן שליט"א והרה"ח ר' פסח רינגל שליט"א לרגל הכנס בנו-נכדמו הבחור משה נ"י לרגל תורה ומצוות ויהא רעוא מקמי שמיא שיעלה מעלה מעלה בתורה, יראת שמים וחסידיות ויגדל לאילנא רברבא ותרשו ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונורא מעליא לאוריש"ט אמן</p>
<p>מזלא טובא וגדיא יאה להרה"ח ר' שמואל טלר שליט"א ולהסבים החשובים הרה"ח ר' אריה דוב טלר שליט"א והרה"ח ר' חיים אלעזר קליין שליט"א והרה"ח ר' זאב בוקשפן שליט"א לרגל אירוס בניו - נכדמו הבה"ח המצוין מנחם מגדל יצחק הכהן נ"י עב"ג הבה"ח החשובה תחיל' בת הרה"ח ר' חיים בוקשפן שליט"א י"ה"ר שיעלה היוזוג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים ותרשו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונורא מעליא לאוריש"ט אמן</p>	<p>מזלא טובא וגדיא יאה להרה"ח ר' יוסף משה כהנא שליט"א ולהסבים החשובים הרה"ח ר' משה נחמן כהנא שליט"א מספניקא ורה"ח ר' ראובן גרוס שליט"א לרגל נשואי בתו - נכדתם הכלה החשובה תחיל' עב"ג הבה"ח המצוין דוד נ"י בן הרה"ג ר' בונם סיני הירש שליט"א י"ה"ר שיעלה היוזוג יפה לשם לתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים ותרשו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונורא מעליא לאוריש"ט אמן</p>
<p>ברכת מזל טוב להרה"ח ר' יוסף ברייש שליט"א ולהסבים החשובים הגדיב הנכבד הרה"ח ר' ראובן ברייש שליט"א והרה"ח ר' מרדכי וובר שליט"א והרה"ח ר' דניאל קליין שליט"א והרה"ח ר' מיכאל קליין שליט"א לרגל הולדת בנו-נכדמו שיזכו להכניסו בביתו של א"ה ע"ה בעתו ובזמנו, ולגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ותרשו ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה, מתוך בריות גופא ונורא מעליא לאוריש"ט אמן</p>	

<p>לעלי נשמת הרה"ח ר' ישראל חיים רובינשטיין ז"ל בן הרה"ח ר' דוד ז"ל חוננו האשה החשובה מרת צפורה מרים ע"ה בת הרה"ח ר' מנחם הלל ז"ל</p>	<p>לעלי נשמת הרה"ח ר' משה אלעזר למברגר ז"ל בן הרה"ח ר' צבי ז"ל נלב"ע ח' אדר תשנ"ח הונצח ע"י בני המשפחה שחייו</p>	<p>לעלי נשמת הרה"ח ר' דוד רובינשטיין ז"ל בן הרה"ח ר' מאיר צבי ז"ל נלב"ע ח' אדר ב' תשמ"ט תנצב"ה</p>	<p>לעלי נשמת הרה"ח ר' יעקב גאלד ז"ל בן הרה"ח ר' שמואל משה ז"ל נלב"ע א' אדר תשס"א תנצב"ה הונצח ע"י בני משפחתו החשובים שחייו</p>	<p>לע"ג הרה"ח ר' דוד יוסף אונגר ז"ל בן הרה"ח ר' אברהם יהודה ז"ל ולע"ג חוננו האשה החשובה מרת בבקה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל</p>
<p>לעלי נשמת הרה"ח ר' יעשר דוב יעקובוביץ ז"ל בן הרה"צ נאב"ד ווארקער רבי שמעון יחזקאל זצוק"ל ולע"ג הרה"ח ר' אליעזר צבי ז"ל בן הרה"ח ר' נתן בנימין ז"ל ולע"ג חוננו האשה החשובה מרת העניל ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף מאיר ז"ל</p>	<p>לע"ג הרה"ח ר' אליעזר שטיבל ז"ל בן הרה"ח ר' מנחם צבי ז"ל חוננו האשה החשובה מרת שיינדל ע"ה בת הרה"ח ר' משה ז"ל חוננו ע"י בנם הרה"ח ר' אשר שליט"א</p>	<p>לעלי נשמת האשה החשובה מרת רבקה פיגלא ע"ה בת הגה"ח ר' שמחה בונם בויס ז"ל אשת שיבדלחט"א הרה"ח ר' שלמה אביגדור איגל שליט"א</p>	<p>לע"ג הרה"ח ר' פנחס זעליג הכהן הישקוביץ ז"ל בן הרה"ח ר' אברהם הכהן ז"ל ולע"ג חוננו האשה החשובה מרת פייגא ע"ה בת הרה"ח ר' יהושע פאליק ז"ל חוננו ע"י בני המשפחה שחייו</p>	<p>לע"ג חוננו י"ה יהודה זיגלמן ז"ל בן הרה"ח ר' נחמן ז"ל חוננו האשה החשובה מרת אסתר ע"ה בת הרה"ח ר' משה יהודה ז"ל נפטרה כ"ז תשרי תשע"ב, חוננו ע"י בנם הרה"ח ר' ישראל זיגלמן שליט"א</p>